

RASPRAVA NA ZNANSTVENOM SKUPU

AKTUALNI PROBLEMI I PERSPEKTIVE SOCIJALNOG RADA U HRVATSKOJ

Marijan Pokrajčić, pomoćnik ministra Ministarstva rada i socijalne skrbi

Nakon što smo iscrpili uvodna izlaganja započinje rasprava o navedenim temama. Trebalo bi nešto reći o tome kakva su vaša stajališta, vaša iskustva iz prakse, koja su zaista bogata i koja se ne treba ustručavati reći. Naime, poslije predavanja prof. dr. Puljiza i gđe. Ane Balaband svakako je dobro čuti i vas, jer ste vi neposredni izvršitelji, oni koji se susreću s problemima u socijalnom radu. Svi bi mi, pa i profesori, od vas imali što naučiti. Kako bi i profesori na predavanjima malo dotakli i tu praksu koje, kako smo čuli ovdje u izlaganjima, nema dovoljno na Studiju i nadamo se da će se u narednom razdoblju svakako više voditi računa upravo o ovome što je ovdje i rečeno, te da će naši socijalni djelatnici dobiti više saznanja i da neće imati većih problema kad dođu na rad na teren.

prof. dr. Mladen Havelka, Viša škola za medicinske sestre

Budući da netko treba probiti led, - ja ću biti prvi, ali se, prvo ispričavam što se kao gost javljam odmah. No htio bih dati neki doprinos ovom skupu osim onog uvodnog pozdrava), a popodne neću imati prilike biti s vama. Na diskusiju me potaklo izlaganje kolegice Ajduković. Vidim da spremate poslijediplomski studij koji smatram nužnim u razvoju svake profesije. Imam najgora moguća iskustva, koja se zovu iskustvo vlastite kože, u dvadesetogodišnjim naporima za promicanjem studija sestrinstva, fizioterapije i ostalih studija Visoke zdravstvene škole. Guram taj brod kroz Scile i Haribde birokratskih barijera, ali on uvijek kad se rada jedna nova ideja, pogotovo u interdisciplinarnim područjima, nailazi na velike probleme. Zbog toga bih vam, cijeneći ovu inicijativu, ali gajeći određeni pesimizam u brzinu njezine realizacije, predložio da iskoristite neiskorištene mogućnosti koje već sada postoje. Mnogi od vas znaju, a mnogi su od ovdje prisutnih, i bili na tom poslijediplomskom studiju, da pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od 1982. god. postoji interdisciplinarni studij gerontologije, koji su organizirali Odsjek za psihologiju, Odsjek za pedagogiju i Medicinski fakultet. On je, naravno, zanimljiv za onaj segment socijalnih djelatnika koji se nalaze u institucijama socijalnog rada. Mislim da bi mogli realizirati tu mogućnost, jer mnogi koji su taj studij prošli nažalost nisu završili magisterij. Ja sam kao član dekanskog kolegija posljednjih 7-8 godina stalno suočen s činjenicom da nema dovoljno kandidata za Studij gerontologije, zbog čega on ove godine neće ni biti otvoren. Predlažem vam da idete paralelno s postojećim studijima, jer kad se sjetim onoga što je rekla kolegica Ajduković: da morate dobiti odobrenje Ministarstva znanosti, potporu Vijeća Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, moram vam reći da me prođe jeza. Ona proizlazi iz činjenice da je taj postupak vrlo složen i da ide vrlo teško. Kao primjer mogu reći da naši programi, koji su prije 3,5 godine predloženi Nacionalnom vijeću za visoku naobrazbu, još uvijek nisu blagoslovljeni, kao ni programi mnogih visokoškolskih ustanova. Prema tome, idite na širok poslijediplomski studij, ali iskoristite i onaj studij koji de facto već ovoga časa postoji i koji već iduće jeseni može biti ponovo revitaliziran.

prof. dr. Marina Ajduković, Studijski centar socijalnog rada

Pitanje za kolegu Havelka. S obzirom na to da ste rekli da su osnivači Medicinski fakultet, Odsjek za psihologiju i Odsjek za pedagogiju, koja je objektivna mogućnost da Studij za socijalni rad postane četvrti osnivač Studija?

prof. dr. Mladen Havelka, Viša škola za medicinske sestre

Mislim da je to u svakom slučaju moguće. Koristim ovu priliku da osnujemo jednu inicijativnu grupu: prof. Puljiz, prof. Milinković, možda ja (u ime škole i kao osoba koja je u kontaktu s fakultetom), pa da već odmah iza Nove godine potaknemo inicijativu za revitalizaciju tog studija.

Marijan Pokrajčić, pomoćnik ministra Ministarstva rada i socijalne skrbi

Nadam se da će nakon svih ovih diskusija i zaključenja ovog današnjeg znanstvenog skupa biti zaključaka koji će ići u tom pravcu i ja se nadam da ćemo se izboriti za ovo što želimo. Zapravo ovaj znanstveni skup je na neki način i posvećen tome da bude potpora zahtjevu da socijalni rad dobije još jaču težinu.

prof. dr. Vlado Puljiz, predstojnik Studijskog centra socijalnog rada

Reći ću nešto o ovom postdiplomskom studiju i području. Mi se dosta time bavimo i to nam je stvarno velik zadatak, velik projekt i potpuno smo svjesni ovoga što je rekao kolega Havelka - da će to ići sporo i da postoji tromost sveučilišnih i znanstvenih struktura. Međutim, ja bih dodao jednu informaciju. Mi smo na Studiju napravili dokument o traženju i priznavanju znanstvenog područja socijalne politike i socijalnog rada s ciljem da nam se omogući postdiplomski studij. Mi taj dokument još nismo poslali Ministarstvu znanosti, premda se za njega zna na Pravnom fakultetu, jednostavno zbog toga što smo htjeli da ovaj skup, kojeg smatramo meritornim, tom dokumentu da jednu formalnu potporu. Nemam ga ovdje, ali stvari su dosta jednostavne: mi hoćemo imati znanstveno područje, a onda je lakši put do postdiplomskog studija. Odmah ću dodati da smo o tome razgovarali s gospodinom ministrom Josom Škarom a na razgovoru su bili dekan Pravnog fakulteta prof. Dujšin, Marijan Pokrajčić, Sarić i ja. Ministar je rekao da će i on sam dati podršku tom projektu i da ćemo zajednički probati razgovarati u Ministarstvu znanosti. Znam da je put dalek do priznanja područja i do dobivanja postdiplomskog studija, ali je točno ovo što je rečeno: nama je vrlo teško formirati kadrove za novu fazu, za komplicirane probleme koji stoje pred skrbi ako nemamo postdiplomskog studija. Ima nekoliko važnih poslova za koje treba postdiplomska edukacija, da ne kažem doktorska. Nama veoma dobro dođu ovi, rekao bih, specijalizirani studiji sa strane, ali bi svejedno bilo jako dobro kada bismo imali studij ili varijante studija na koje bismo usmjeravali naše studente i koji bi odgovarali potrebama, recimo, svladavanja problema evaluacije, programiranja u socijalnom radu, itd., zatim analize kod priprema raznih dokumenata, zakona, itd., u čemu sada stvarno oskudijevamo. Recimo, bio sam prošli tjedan u Sarajevu. Oni tamo imaju postdiplomski studij - kakav je, o tom potom, ali ga imaju i mene pozivaju da dođem tamo predavati. Mi smo, kolega Skeledžija to dobro zna, svima njima bili mentori. Ne kažem ja, nego generacije koje su prethodile, odjedanput oni imaju postdiplomski studij. Imaju ga i Slovenci ne na samom

socijalnom studiju, već na nekim drugim studijima. Prema tome, mi smo tu u nekoj blokadi i zato je nama važan ovaj skup i podrška tog našeg nastojanja koje smo već definirali. Tako da možemo reći: molim vas lijepo, socijalni radnici, Ministarstvo rada i socijalne skrbi daje potporu i smatra da je to ključno za razvoj struke i za razvoj obrazovanja, jer bez toga teško da ćemo ići naprijed.

prof. dr. Petar Tepić, Pravni fakultet u Zagrebu

Razlog mom javljanju proizišao je iz impresioniranosti informacijom koju je netom saopćio prof. Puljiz (naime da se snima i da će ovo eventualno biti objavljeno). Nadalje, ja sam stanovita pridošlica u profesiji, odnosno na Studiju socijalnog rada. Nisam socijalni radnik, ali sam negdje 10-12 godina vezan uz ovaj Studij predmetom Sociologija. Stoga nemojte od mene očekivati da ću bilo što mudro i relevantno moći reći. No, iskreno priznajem i radujem se da sam ponešto značajno naučio otkako smo se okupili u ovoj dvorani. Htio bih reći da sam, iako nemam mnogo ne samo znanja nego ni uvida u čitavu lepezu fenomenalnosti socijalnih potreba i problema s kojima se vi suočavate, vrlo rano ipak naslutio da je ovo jedna od rijetkih, gotovo bih rekao, krajnje zahtjevnih profesija. Zahtjevna je iz više razloga. Ovdje smo (moje izlaganje naravno nije sustavno, nema ambiciju da bude sustavno, nego je više stanoviti kroki) od profesora Kneževića, koji se pozvao na jednog autora, čuli da živimo u vremenu postmodernizma ali da je to ujedno vrijeme u kojem je čovjek napokon pronašao samoga sebe. Uz sav respekt spram autora, ja debelo sumnjam u istinitost takve tvrdnje. Neću, naravno, obrazlagati zašto, ali bih ovoj tvrdnji suprotstavio recimo moje, i ne samo moje uvjerenje. Da je čovjek i dalje jednadžba apsolutno s najviše nepoznanica. Iz te jednadžbe proizlazi kako ja vidim stvar i složenost vaše, recimo i naše, profesije. Mnogi su već s razlogom istakli, da je srž profesije u tome što se bavi ljudima. Dakako da iz te činjenice prozlati i visok stupanj odgovornosti i dostojanstvo te profesije. I zato mi se čini, ne sporeći da je u svakoj profesiji tako ako se očekuje da se ona zadovoljavajuće obavlja, nužna nekakva doza ljubavi uz sve drugo. Ako je to točno, mislim da je upravo za ovu našu profesiju - ljubav (ako mogu kvantitativno reći), kako ja stvar vidim, barem 80% njezinog uspjeha. I to ne ljubav spram čovjeka u nekom općem, apstraktnom smislu ili u onoj ljepšoj dimenziji čovjeka i ljudskoga življenja - nego, kao što sigurno bolje od mene znate i neposredno to iskušavate; riječ je o bavljenju s čovjekom s one njegove tamnije strane. Da bi se uopće moglo u ovoj profesiji djelovati, doista treba imati mnogo humanosti i mnogo ljubavi. I nije slučajno (tu se referiram na jednu izjavu ili podatak što je profesorica Ajduković navela, a vezano za iskustva studenata u prvom pokušaju da omirišu praksu) naravno s jedne strane mene takvav recimo savjet kolega koji tamo su proveli neko vrijeme ne čudi s obzirom na ovakvu zahtjevnost i dakako s obzirom na doista nizak općenito profesionalni i društveni ugled što ga ova profesija s nerazlogom ili s nepravom uživa. S obzirom na sve ovo što sam tek u smislu punktiranja naznačio, ali s druge strane vjerojatno i ovi "savjetnici" ili su ljudi koji su zalutali u ovu profesiju s obzirom na njezinu zahtjevnost ili doista oni koji su se i mimo toga duboko razočarali zbog toga što nije priznata i ne treba čuditi ni to. Baveći se, dakle, rekao bih onom tamnom stranom, socijalni radnik dobar dio populacije modernog društva (ne ulazimo kako je bilo prije), vodi do ozbiljenja ili ostvarenja ljudskosti. Naravno da onda i oni koji nastoje ublažiti i tu osujećenost ljudsku da utoliko imaju i sami veće breme i apsolutno vrlo visoku i veliku odgovornost. I nadalje, posljednji podatak, konstatacija kolege, čini mi se također

Kneževića, koji je govorio iz visokih teorijskih visina, ali ga je zgodno uklopio. On ni meni nije nepoznat, jer se svake godine susrećem s novom generacijom studenata i od te konstatacije i počinjemo. Nije, naime, slučajno da je ovo ženska profesija. Dobar dio odgovora i razloga za to vidim upravo u ovom o čemu sam prethodno govorio. A moja iskustva i mimo toga općenito drže da su žene svakako senzibilnija bića i iskreno kažem i mislim kad to kažem, držim ih svakako boljom stranom ljudskoga roda.

mr. sc. Mirjana Dobranović, dipl. socijalna radnica, Udruženje amputiraca i paraplegičara grada Zagreba

Meni se čini vrlo važno iznijeti neka svoja razmišljanja, jer smo danas na znanstvenom skupu koji nosi naslov "Aktualni problemi: Perspektive socijalnog rada u Hrvatskoj". Ono što je naša mlada dr. Ajduković iznijela mene silno veseli. Posebno ću biti radosna ako bude prihvaćeno sve ono što je u svom referatu iznijela. Izuzetno je važna i ta dodiplomska i poslijediplomska nastava i pridružujem se dr. Havelki, a vas, koji ste organizatori ovog skupa, molim: nastojte se izboriti (ma koliko teška borba bila) da zaista dobijemo svoje mjesto na poslijediplomskim studijima i da imamo svoju mogućnost razvoja struke. Krasnom izlaganju dr. Ajduković dodala bih samo još sljedeće: čini mi se da smo, što se okružja i smještaja naše struke i razvoja struke, puno bliže okružju humanističko-socijalno-psihološkom nego pravnom gdje smo trenutno sada. Mi smo pri Pravnom fakultetu i nekako se i pravo oblikujemo (...pa sve kroz zakone, pa sve kroz propise) a čini mi se da to juridično okruženje nije baš nekako nama blizu i blisko. Ako govorimo o perspektivi, sigurno da nećemo neke stvari moći izmijeniti, ali možda možemo razmišljati da naš studij bude negdje pri sociologiji, jer smo ipak na neki način primijenjena sociologija. Ili da tražimo svoje mjesto negdje gdje nećemo biti ukalupljeni u pravne propise. Drago nam je da smo sada tu gdje jesmo, ali možda socijalni rad svoju perspektivu treba vidjeti negdje u humanističko-sociološko-psihološkom okruženju. Kažem, to je samo moje razmišljanje, ali mi se čini važno progovoriti o tome. Možda ćemo i dalje ostati juridički usmjereni, ali možda treba razmišljati o perspektivi da budemo tamo kamo spadamo. Što je lijepo rekao prethodnik sociolog dr. Tepić: Ljubav je važna, a ta ljubav ipak spada negdje u humanizam, a ne u pravo.

doc. dr. Mladen Knežević, Studijski centar socijalnog rada

Pravni fakultet je vrlo stara akademska institucija koja je, meni se čini, nama dala punu slobodu u kreiranju našeg vlastitog prostora u socijalnom radu i ako smo bili normativisti, onda je to zbog nas, a ne zbog Pravnog fakulteta. Mislim da smo tamo imali dovoljno akademske slobode kreirati svoje vlastite programe i nije riječ tu o kontekstu - vrlo vjerojatno je budućnost ovoga studija u nekom samostalnom fakultetu za socijalni rad - ali čini mi se da je u ovoj situaciji, kad još nema kadra, kad još nemamo postdiplomski studij, kad još nema nekih temeljnih pretpostavki za jednu tako razvijenu akademsku instituciju, onda je jedna ovako stara akademska institucija kao što je Pravni fakultet puno veća sigurnost nego neko drugo dinamičnije i manje sigurno okruženje.

Jelena Brajša, dipl. socijalna radnica, Caritas

Htjela sam još na početku pozdraviti ovaj cijenjeni skup, ali mi je draže što to sada činim jer je gđa. Balaband rekla jednu divnu rečenicu na koju bih se nadovezala: to da bi

socijalni rad i socijalna skrb trebali ići ruku pod ruku s humanitarnim organizacijama. Radim u Caritasu. Većina vas to možda i zna. Željela bih naglasiti da je nužno potrebno da surađujemo, jer nam je cilj isti: pomoći čovjeku koji treba tuđu pomoć u bilo kojem obliku. Da budemo partneri u radu, da nadopunjujemo jedni druge. Druga rečenica koja mi se od prof. Ajduković posebno sviđjela je upravo razvitak ovog sektora. Vi svi znate da je u humanitarnim organizacijama 90% djelatnika volontera. I smatram da humanitarne organizacije mogu uopće postojati tako dugo dok imaju toliki broj volontera. A znamo koliko je težak socijalni rad, znamo da je to strašno teško. Zato nam trebaju volonteri koji mnoge poslove mogu raditi u ime socijalnog rada, u ime humanitarnih organizacija. A zapravo svi mi ljudi dobre volje pozvani smo da pomažemo jedni drugima. Dakle, u tom radu nitko nije isključen. Hvala da ste me pozvali da možemo zajednički razgovarati o zajedničkom cilju. Jer isti nam je cilj.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

S obzirom na to da smo govorili o obrazovanju, meni se čini da je jako važno da svoju raspravu usmjerimo na sadržaj. Forma je važna, formu možemo predlagati ovu ili onu, ali mislim da ono o čemu moramo govoriti jest sadržaj i pritom bih se vratila na završni dio onoga što sam prije rekla spominjući praksu i ono što doživljavaju mladi ljudi kad počnu raditi. Mislim da o tome moramo govoriti i mislim da bi bilo jako dobro da se u popodnevnom dijelu jave kolege koje su netom završili studij i da iznesu svoja iskustva; iz toga bismo svi mogli puno naučiti. Možemo govoriti o praksi onoga o čemu nešto znamo. A imati praksu nečega o čemu ne znamo ili ne znamo dovoljno ne može biti uspješno. Ako mlad čovjek dođe u centar za socijalni rad i suoči se s jednom prilično teškom situacijom u kojoj ljudi rade, koja je opterećena i brojem korisnika, i nedostatkom prostora i svega ostaloga, i naide na par kolega od kojih svaki daje svoj recept za rješavanje problema, a on o tome ne zna dovoljno jer nije naučio prije toga ili mu nisu ponuđena neka rješenja, teško da će se moći snaći i da će znati što je to prava stvar i na koji način treba raditi u budućnosti. Ono za što se zalažem je da tijekom redovnog studija studenti saznaju više o sustavu socijalne skrbi, o ustroju organizacija, da saznaju o neke stvari koje možda nemaju znanstvenu težinu, ali su za praksu, za primjenu, za rad, za ono čime se oni svaki dan bave, nezaobilazne. Tek kad to ima, mladi kolega može doći u centar za socijalni rad i povezati ona teoretska znanja koja je dobio. Vidjeti, imat kritički odnos prema onome što mu se nudi. Zašto bi prihvatio svaku praksu na koju naide? Možda je ona zastarjela, možda je kriva, možda je drugačija - čitav niz možda. Ali ako je on dobro podučan o tome što je to kamo dolazi, što je to što se od njega očekuje, tada je praksa samo njegovo stavljanje u situaciju u kojoj će se on sutra kao samostalni djelatnik naći. To je nešto za što se ja zalažem i što mi se čini, prateći i razvoj studija i naročito mlade kolege koji su i nakon provedenog određenog pripravničkog staža i još uvijek zbunjeni i iznenađeni. I zapravo imaju ponovno iskustvo vlastite kože u nečem što je najveći dio njihovog posla. Mislim da je to nešto oko čega bismo se morali dogovoriti i što bi moralo postati zajednička aktivnost.

prof. dr. Marina Ajduković, Studijski centar socijalnog rada

Zamolila bih auditorij da nam zaista pomogne na tragu ovoga što je kolegica Balaband rekla. Dakle, kao što vidite, mi zaista želimo mijenjati studij, želimo ga prilagoditi

potrebama i realitetima. Svjesni smo da često upravo i od nas dolaze kontraverzni i nerealni zahtjevi kao što sam iznijela u ovom uvodnom izlaganju. Zato vas zaista molim da za vrijeme pauze za ručak razmislite i prijavite svoja izlaganja i pomognete najprije svojim iskustvima o tome kako je vama bilo kao mladim praktičarima i da nam date sugestije. Ja namjerno nisam ulazila u sadržaj. Željela bih da taj sadržaj dobijemo od vas. Željela sam vam pokazati gdje su naše organizacijske poteškoće. Molimo da ovo vrijeme koje će uskoro doći za ručak iskoristite za to da se pripremite i da nam pomognete. Mi zaista želimo to čuti i ozbiljno ćemo vas slušati.

Vjekoslava Boroša, dipl. socijalna radnica, Ministarstvo za branitelje

Neću sada (javiti ću se u popodnevnom dijelu) govoriti (jer je i tema i jedna od teza za raspravu) o tom golemom iskustvu Domovinskog rata, ali bih se nadovezala na prethodne govornike vezano za obrazovanje. Zna profesor Puljiz, znaju svi sa Studija da ja već godinama, praktički mi svi koji smo dvadeset i nešto godina u struci, želimo da naš studij postane i poslijediplomski da ne idemo na neke druge fakultete. Ja namjerno nisam htjela ići prijavljivati magisterij negdje drugdje. Ja sam čekala, čekala, čekala. Ne znam da li ću ga dočekati ili ću prije otići u mirovinu. Međutim, mislim da bih sada htjela govoriti kao praktičar, jer sam u praksi bila godinama. Radila sam u privredi, u državnim institucijama, a sada sam i u vladinim. Mislim da Studij treba koristiti praksu daleko više. Odnosno, ja bih čak predložila, da se snimi sve postojeće (pogotovo sad u ovoj tranziciji, u posljednjih sedam godina) svu moguću praksu koja je morala nužno biti izmijenjena, da bi ono što še sad na Studiju daje, predaje i nudi moglo temeljem toga i mijenjati. S tim da se mora jako puno koristiti iskustvo iz svijeta. Ja sam vrlo radosna kad vidim mlade stručnjake na Studiju da idu van. Imala sam prigodu da se putem nevladinog sektora, Lige za borbu protiv raka, krećem među međunarodnim institucijama i da vidim da su uloge socijalnih radnika kao socijalnih planera, kao advokature, kao nekoga tko je duboko uključen u planiranje socijalne politike i rada, daleko veće. Možda smo mi previše samozatajni, možda smo previše odgajani za skromnost. Možda smo mi zapravo u duhu te naše struke i nismo dovoljno jasni: možda nemamo ni dovoljno snage. Apeliram na vas da izrazite svoje znanje. Tvrdim da možete ravnopravno sa svim drugim strukama biti za stolom i reći: ovo je naš posao, tu se nas pita, bez nas se tu ne može donijeti nikakva odluka. Kad se tako postavimo kao praktičari prije svega, onda ćemo vjerojatno pomoći i teoriji, i Studiju, i svima da se iskristalizira ono što je identitet struke. Ja vam moram reći da mnogi stručnjaci s kojima sam imala prigode (a imala sam puno) surađivati dapače traže, hoće da se točno definira identitet struke. Mi, vjerojatno, evo tako, zbog dnevnih i svakakvih problema nismo tu dovoljno snažni. A mislim, ovo je više puta i kolegica Balabad spomenula, da Udruženje treba - to nije nužnost, nego je imperativ - naprosto aktivirati kako bismo kroz njega ovako zajedno uspjeli pridonijeti da se i ovo poslijediplomsko obrazovanje usmjeri prema zahtjevu ovog novog vremena. Evo, hvala za sada.

Branko Soldin, dipl. socijalni radnik, Psihijatrijska klinika "Vrapče"

Počet ću od naziva ovog znanstvenog skupa koji kaže "Aktualni problemi i perspektive socijalnog rada u Hrvatskoj". Ja ću se zadržati na aktualnim problemima. Naime, iz dosadašnjih izlaganja - govori se uglavnom o institucijama socijalnog rada, o centrima za

socijalni rad, govori se o ustanovama ovog ili onog oblika socijalnog rada, no socijalni radnici rade i negdje drugdje, u nekim drugim sistemima, pa ću se zadržati na sistemu zdravstva gdje i ja radim, odnosno na sistemu psihijatrijske zdravstvene zaštite. Mora nam biti jasno da je brak psihijatrijske zdravstvene zaštite i socijalnog rada jako dug brak. Taj brak traje od prvog otvaranja studija (Više škole za socijalne radnike) tamo negdje 1952. godine i ta suradnja je, htjeli mi to priznati ili ne, sudbonosno vezana. Međutim, nastaje (naročito u posljednje vrijeme) sve veći vakuum u toj suradnji. Ta suradnja polako i sigurno nestaje. Masu puta sam pokušao naći odgovor zašto je to tako, u direktnim kontaktima s kolegama, s meritornim osobama, ali ga nisam do dana današnjeg našao. Jedan primjer, vrlo realan. Osoba kojoj je Psihijatrijska bolnica "Vrapče" pružila (i de facto i de jure) samo jedan zbrinjavajući oblik zaštite i to prije dvije do dvije i pol godine, koja nema nigdje nikoga na kugli zemaljskoj (u Hrvatskoj, mislim) osim oca koji živi u Južnoj Americi i koji je neki multimilijarder koji je osnovao zakladu na ime svog sina i iz te zaklade stiže svaki mjesec enormna cifra koja se taloži u jednoj od naših banaka. Ne može biti smještena ni u jednu, ponavljam ni u jednu od ustanova socijalne zaštite u gradu Zagrebu jer se nalazi (kažu) na liječenju u Psihijatrijskoj bolnici "Vrapče". Upućuje nas se na privatne institucije tog oblika. Tu se ja sad pozivam na Zakon o zaštiti duševnih bolesnika kojeg ću malo kasnije spomenuti i na Zakon o zaštiti ljudskih prava, jer njegovo je pravo da bude smješten tamo gdje on to želi, naročito ukoliko nije prema odredbama statuta ustanove od koje se traži smještaj duševno bolesna osoba, a on to nije. Spomenuo sam Zakon o zaštiti duševnih bolesnika, taj Zakon u članku 36. spominje upućivanje osoba nakon završenog bolničkog liječenja kod nas u institucije socijalnog rada radi ostvarivanja nekih svojih daljnjih prava i interesa. Ja moram priznati da sam ovaj novi Zakon o socijalnoj skrbi imao u rukama i doista sam si dao truda da ga pročitam vrlo temeljito. Ako se varam, molim da me se ispravi, ali mislim da je taj zakon pomalo mimoišao podrobniju razradu suradnje raznih sistema, konkretno psihijatrijskog odnosno zdravstva i socijalnog rada, socijalne zaštite. Na kraju ću spomenuti udruhu, odnosno udruge socijalnih radnika. Dugi niz godina sam s većim brojem kolega, neki su ovdje i prisutni, djelovao na razno-raznim nivoima tadašnjeg Društva socijalnih radnika, bilo na nivou grada, bilo na nivou Republike. Ako ništa drugo, kolege su se međusobno družile i tijekom takvih druženja, vjerujte mi, a to mogu ovdje pruslutne kolege i potvrditi, masu puta smo do tada neriješene, uvjetno rečeno neriješene, probleme uspjeli riješiti. Sada mi netko može replicirati i reći: da, gosp. Soldin, ali mi moramo raditi po Zakonu a ne po nekim terevenkama, druženjima. Pa i tada smo radili po zakonima, tadašnjima, i danas radimo po zakonima - današnjima. Smatram da bi Udruha prvenstveno morala biti poticaj suradnji socijalnog rada s drugim sistemima, jer znajmo da slaba međusobna profesionalna organiziranost, upravo na ovom nivou, šteti samim socijalnim radnicima i šteti njihovom društvenom statusu. Moj je prijedlog što je moguće hitnije sazivanje, pardon osnivanje Udruge socijalnih radnika. Ako ništa drugo, neka se danas na ovom skupu pokrene inicijativa ili osnuje nekakav uži organizacioni odbor koji bi dobio zadatak u tom smislu. Za sada samo toliko. Hvala.

prof. dr. Gojko Zovko, Fakultet edukacijskih i rehabilitacijskih znanosti

Na Studiju socijalnog rada radim od osnivanja Interfakultetskog studija za socijalni rad na Sveučilištu. Prošao sam sve borbe, nerazumijevanja, nesporazume, itd. koji su postojali u tom periodu. Čak sam vodio znanstvenu nastavu tog studija 4 godine, nakon prof.

Tintića, i tu su se lomile dileme da li pri Sociologiji na Filozofskom fakultetu ili na Pravnom fakultetu - čak smo jedno vrijeme bili na Pravnom fakultetu, pa smo onda išli na Sveučilište, pa ponovo na Pravni fakultet. Mislim da je to ipak dobro. Složio bih se s prof. Kneževićem koji je danas istakao da je to dobro da smo na Pravnom fakultetu, jer imate punu slobodu kreacije i jaku financijsku, institucionalnu i svaku drugu potporu. Onda bi se moglo reći da je taj studij na periferiji, ali on to de facto nije i, koliko čujem od kolega, nikada nije ni jedna progresivna ideja osporena sa strane Vijeća Pravnog fakulteta. Zato mislim da je pravi izlaz i prava perspektiva samostalni studij socijalnog rada u čemu bih ja podržao i kolegicu Ajduković koja se zalagala za to. No prije, dozvolite meni, pošto sam profesor u mirovini, a 36 godina radim na Sveučilištu, da pokušam malo ocijeniti ovaj znanstveni skup. Ovdje stoji: Znanstveni skup "Aktualni problemi i perspektive socijalnog rada u Hrvatskoj". Postoje neka mišljenja prema kojima znanstveni skupovi mogu imati samo znanstvene priloge i znanstvene referate. To iskustvo imam na ovom fakultetu, gdje su ponekad ti skupovi bili promašeni jer im je prisustvovao mali broj ljudi, koji su sami govorili, i koji nisu imali veze s praksom. Tu je izostala veza teorije i prakse. Zato je veliki prinos današnjem skupu upravo taj da je došlo do veze teorije i prakse. Ja bih ocijenio da su dva referata isključivo znanstvene naravi - referat prof. Puljiza i referat prof. Kneževića, dok su više praktične naravi, organizacijski referati koje su podnijele prof. Ajduković i kolegica Ana Balaband. Možda bi se moglo reći da te perspektive socijalnog rada nisu dovoljno naznačene direktno, već da su isticali osnovni problemi. Međutim, sam uvodni referat prof. Puljiza je nekako problematiku socijalnog rada općenito postavio dosta široko, mislim da je na neki način problem socijalnog rada stavio u kontekst svjetskog trenda u tom području, da je Hrvatsku stavio u relaciju s Europom i naznačio aktualne probleme i trendove te naglasio našu relaciju s Europom općenito, i s vijećem Europe posebno. Mislim da je profesor to tako postavio da proširuje horizonte i teoriju socijalnog rada i mislim da otvara perspektive većeg zapošljavanja socijalnih radnika u praksi. Dakle, to je, po mom mišljenju, jedna nova dimenzija socijalnog rada koju mi dosad nismo imali. Što se tiče referata gosp. Kneževića, mislim da je on s teorijskog aspekta vrlo studiozno razmotrio teorije socijalnog rada i teorije i discipline koje su relevantne za socijalni rad, te da je na neki način razriješio dileme koje su postojale kod određenih ljudi, a tiču se pitanja kako dalje i kuda. Mislim da je današnja interdisciplinarnost, makoliko ona na nekin način ponekad kritizirana, jedini put za daljnje napredovanje. Što se tiče samog Studija, vi znate da Viša škola nije prerasla u Visoku pa u Fakultet, nego je mimo Visoke škole (čak bez njene privole) osnovan Interfakultetski studij za socijalni rad i da je u početku postojao nekiantagonizam između njih. Međutim, vremenom se pokazalo da je to ispravan postupak. Mi smo postigli jedno formalno visokoškolsko obrazovanje, a onda su se postpno, u hodu ispravljale neke pogreške i neki propusti. Ja bih snažno podržao to osamostaljenje dodiplomskog studija koje je predložila kolegica Ajduković i intenzivno se založio za poslijediplomski studij, jer je poslijediplomski studij obrazovna razina (još nije znanstvena) ali je i pretpostavka za znanstvenu razinu za stjecanje doktorata koji kvalificira čovjeka za znanstveni rad. A bez znanstvenog rada teško je govoriti o jednoj sustavnoj organizaciji socijalnog rada u relacijama o kojima je danas u uvodnim referatima govoreno, to znači na širem društvenom planu, jačem ugrađivanju socijalnog rada u politiku socijalnu, itd. Što se tiče stručnog usavršavanja mislim, da se bez njega ne može. Baš sam s kolegom razgovarao ovdje sad na pauzi da se neki mladi ljudi, kad dođu u neke socijalne ustanove, uvjetno rečeno - apropos

one primjedbi što će vam ta struka, itd. - žele se istaknuti, međutim učmala sredina u socijalnim ustanovama ponekad zna prigovarati, malo ga po glavi tutne - onda mu da primjedbe da se ne uklapa, da ima probleme. Nikada ti ljudi koji su tamo se stručno ne osposobljavaju i permanentno imaju teškoća da prate inovacije. Mladi ljudi donose progres, na njima svijet ostaje, i sigurno da vole znati mnogo toga. Međutim, u kontekstu rasprave koju je vodila kolegica Balaband da studente i završene socijalne radnike ne iznenadi praksa. O tome valja voditi računa, međutim, teško je propisati recepte, jer su problemi socijalnog rada vrlo heterogeni. To su veliki problemi individualne naravi, ali ponekad i institucionalne. Zato za neki ozbiljniji pomak u tom pravcu mislim da bi u studiju trebalo osigurati više seminara, više diskusija, manje grupe, više profesora, asistenata, involvirati više voditelja iz prakse kako bi se mogla razviti jedna dinamičnija atmosfera. Da studenti samo ne slušaju, kao u srednjem vijeku, predavanja, i očekuju što će profesor reći, a da sami nisu aktivni. Mi bismo ih zapravo trebali aktivirati da oni rade umjesto nas, a mi smo tu koji (to su moderni studiji, male grupe, duži zajednički boravci, kako je to u nekim visokorazvijenim zemljama). Sad se događa to da se neki studenti vrlo savjesno odnose prema radu i uvijek su jako zainteresirani, dok drugi (jedan velik dio) na neki način apstinira. A kasnije kroz naše oblike ispita i propitivanja svi završe. Znači da je tu jedan veliki propust. Ne znam da li je pametan taj masovni upis, to se kasnije može vratiti kao bumerang u praksi. I u vezi s tim, meni je jako drago da ste vi, kolegice Balaband, istakli to pitanje o udrugama. što su one? Da pružaju pomoć, a nisu konkurentske. Ponekad imam dojam da one skupe više novaca za svoj rad nego ove druge. Kako i na koji način, to je drugo pitanje. I na kraju bih predložio, zapravo podržao prijedlog da se, kad su u pitanju legislative iz područja socijalnog rada, borimo da nas se ne mimoide To je vrlo važna stvar i tu treba biti uporan. Drugi prijedlog da se ide na samostalni studij čim to vrijeme dozvoli, a da se dotad snažno radi na osnivanju postdiplomskog studija i da se onda stvore pretpostavke za taj samostalni studij socijalnog rada. Mi možemo poštovati druge struke. što su danas došli ljudi iz drugih struka je pozitivno, ali možemo očekivati da će mladi ljudi, socijalni radnici kojima je to autohtono zanimanje, možda moći najviše otići u toj svojoj struci, moći najviše prdonijeti, jer se ne radi samo o znanju nego kao što je netko danas rekao, o ljubavi prema struci. A što se tiče žena, poznato je da one imaju jaču kulturu srca, pa da se onda više opredjeljuju za humanitarna zanimanja. Hvala lijepa.

mr. sc. Danko Bakić, dipl. socijalni radnik, Zavod za preodgoj maloljetnika, Turopolje

Rekao bih nešto, da tako kažem, o sukobu prakse i teorije socijalnog rada, odnosno konkretno o jednom derivatu tog sukoba. Naime, htio bih reći koje se antinomije pojavljuju kad jedan mladi stručnjak dođe na rad u jednu ustanovu kao što je recimo Zavod za preodgoj ili u Odgojni dom koji može biti i u sastavu Ministarstva rada i socijalne skrbi, budući da i to Ministarstvo ima odgojne domove u svom sastavu. U ustanovi, konkretno u Zavodu za preodgoj maloljetnika, u ove četiri godine koje ja tamo radim radilo je više od 10 socijalnih radnika, odnosno oko polovice stručnog osoblja bilo je naše struke. Znači dosta nas se zapošljava u takvim ustanovama, prema tome taj problem je za nas i te kako relevantan. Svi mi koji dolazimo u takve ustanove dolazimo s nekim idejama i nekakvim očekivanjima o tome što bismo tamo trebali raditi, na što ćemo naići. Mislim da je sukus svih tih naših očekivanja ustvari ideja da bismo mi trebali pomoći populaciji koja je tamo smještena da se preodgoji, odnosno da se reintegrira u društvo. činjenica je da je to i manifestna uloga tih

ustanova, međutim u praksi situacija nije tako jednostavna. Naime, po mom osobnom mišljenju, a i po iskustvu ovih godina koje radim tamo, ustanove kao takve imaju neke određene principe svog funkcioniranja i te principe je potrebno znati kada se dolazi u njih raditi da se ne bi dolazilo u sukobe s okolinom, da se ne bi doživljavale frustracije i razočaranja (što je vrlo čest primjer, u to sam se osobno svjedočio ovih godina kod mnogo kolegica koje su dolazile tamo). Po mom mišljenju, na prvom mjestu ono što treba znati to su opći principi funkcioniranja ustanova kao takvih, a od tih principa najvažniji je svakako težnja ustanove da se održi u nepromijenjenoj formi - to je ta tromost ustanova, posebno totalnih - i to uz što manje troškova. Na drugoj razini su specifični principi funkcioniranja ustanove. Kod takvih ustanova kao što su ustanove za odgoj i preodgoj radi se u stvari o izbjegavanju tenzija, sukoba i nekih općenitijih, širih nemira koji se također znaju dogoditi, te o dnevnom prakticizmu koji se iskazuje kroz svakodnevne potrebe, urednost i tome slično. Tek na trećoj razini se pojavljuje onaj cilj koji je u stvari manifestan, a to je taj famozni preodgoj, odnosno reintegracija bivših delinkvenata u socijalnu okolinu kao građana koji će poštovati pravne norme. Smatram da je vrlo važno da se na neki način ljudi koji su obrazovani u ovim strukama (a takvo je i moje iskustvo - kao radnika u takvoj ustanovi) pripreme na te detalje i momente koji zapravo i te kako bitno utječu na iskustvo koje čovjek ima radeći tamo i na doživljaj svega toga što se oko njega zbiva. Meni je osobno trebalo dvije godine da se snađem gdje sam i što se oko mene ustvari događa. A da bih mogao raditi posao pošteno i uspješno, morao sam sam na neki način metodom pokušaja i pograšaka shvatiti što je to ustvari, kako ustanove funkcioniraju, što se u njima događa i utvrditi prioritete. Naime, radi se o tome da hijerarhija u ustanovi jednostavno traži da se ustanova kao takva održi, da ona funkcionira i mi to moramo znati kad tamo radimo. I to je nažalost možda na prvom mjestu. To je nekakav temelj od kojeg se dalje gradi. Moramo uvažiti te principe, moramo ih znati unaprijed da bismo posao mogli raditi pošteno, efikasno i bez frustracija i sukoba s radnom okolinom i hijerarhijom, odnosno našim rukovoditeljima. Hvala lijepa.

Radoslav Golac, dipl. socijalni radnik, Sindikat državnih službenika

Neka mi bude dozvoljeno, kao vjerojatno najstarijem socijalnom radniku u ovoj dvorani, da dam ponovo jednu inicijativu, da se naš gorući problem strukovni socijalnih radnika konačno riješi i to na primjeren način. Jer da mi nemamo strukovnog udruženja, a imaju ga sve (neka mi oprostite) udruge koje su i registrirane i zvanično djeluju, kao primjerice, udruga medicinskih sestara, dimnjačara, ne znam kojih sve zanatlijskih udruženja. Jedino se socijalni radnici u novoj Hrvatskoj nisu konstituirali niti formirali svoju udругu. Danas je u nekoliko uvodnih referata koje su kolege iznijele, spomenuto da organizaciono udruge ne postoje. A to je jedan minus koji nama ne ide u prilog ni za afirmaciju naše struke ni za ono što bi trebali ili mogli izboriti glede naših studija i unapređenja samog stručnog usavršavanja. Kako sam prije tri godine sudjelovao ispred sindikata zaposlenika u djelatnosti socijalne skrbi u aktiviranju društva i osnivačkoj skupštini, dozvoljavam si to pravo da danas ponovo pokrenem taj problem da bismo uhvatili korak u vremenu koje predstoji. Jer bez strukovnog udruženja, mislim da ćemo u cjelini gledano imati još i dalje dosta problema ne budemo li nastupali pred javnosti i ne bude li nas zastupalo naše strukovno udruženje. Uz male, kratke konzultacije, ja bih dao konkretan prijedlog s imenima da bi ova inicijativna grupa za ponovno rekonstituiranje našeg strukovnog udruženja mogla raditi. Predložio bih

kolegice i kolegu koji su se do sada zainteresirali i ukazali na nedostatak postojanja našeg strukovnog udruženja i uz prethodni pristanak predlažem sljedeće kolege da se uključe u pripremu osnivačke skupštine. Očekujemo da će uskoro biti održana i osnivačka skupština republičkog udruženja, s time da ćemo kolegu Globočnika, koji je zatajio u svakom smislu u dosadašnjem radu, ne aktivirajući se u onome što je preuzeo u dužnost kao predsjednik, da uzmemo postojeću dokumentaciju, da vidimo regionalna društva, županijska društva su osnovana, oni isto očekuju određenu sugestiju glede programa regionalnih društava, aktivnosti njihovih, sve skupa je, velim, jedna pat-pozicija, mislim da ne ide nama kao struci u prilog. Predlažem za radnu grupu gospođu Jelenu Brajšu, kolegicu Vjekoslavu Boroša, koja se dopodne javila za riječ, Ninu Žganeca kao trećeg člana, te kolegicu Anu Balaband iz Ministarstva rada i kolegicu Mirjanu Dobranović. Sve tehničke pomoći, prostorne, ako ima problema u prostoru da zajednički rad na studiju, dobit će u Sindikatu. Postojeća je, koliko znam, a vidjet ću s kolegom Globočnikom - da li ima neku dokumentaciju - od Ministarstva uprave vraćena nazad na dopunu, kao i Statut i svi ti akti koji trebaju za registraciju udruge. Stojim vam na raspolaganju za svu pomoć, koliko je moguće u okviru Sindikata socijalne skrbi, a onda ćemo vidjeti što ćemo dalje raditi glede ovog momenta na koji je prof. Puljiz ukazao, a to je da bi se išlo s prijedlogom prema Ministarstvu znanosti. Mislim da ova cijela grupa može kompetentno u ime buduće udruge potpisati, supotpisati tu inicijativu koja će ići prema Ministarstvu znanosti kao prijedlog za Studij. Toliko sam imao reći.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Iskreno govoreći, ja sam mislila da će više biti riječi o koeficijentima u prvom ovom javljanju, ali ovo nije manje važno. O koeficijentima poslije, ionako se ne može Bog zna što, ali dobro. Ja bih ipak malo htjela komentirati pitanje udruge. Prvo, naravno da je rasprava o predloženim članovima otvorena, da se mogu predložiti i drugi članovi inicijativnog odbora, da ga uvjetno tako nazovemo. Mislim da je sasvim jasno da ne treba puno obrazlagati da je neophodno napraviti udruhu, i da smo zapravo izgubili vrijeme, u kojem ju je trebalo osnovati i pokrenuti. Međutim, moram nešto reći da se svaki put kad se spomene udruha osjećam i bijesno i loše. Zašto se osjećam bijesno? Zbog toga što mislim da smo kao struka kao prvo nekada imali udruhu i da nije bilo razloga da je ugasimo, drugo, da udruge djeluju na lokalnoj razini bolje, a da nešto ne funkcionira na vrhu, što je drugi razlog za nedopustivost. A treći razlog zbog kog se osjećam loše je što sam ja bila prisutna prije tri godine kad je bilo sasvim jasno da način na koji je postavljena udruha neće funkcionirati i da jesmo pružali neke sitne otpore, ali ne dovoljne. Mislim da je to osnovni problem nas kao struke da i onda kad osjećamo da se radi nešto što nije dobro za nas i kad to prepoznamo - ne reagiramo. Ja vas lijepo molim, ako ova inicijalna grupa ili bilo tko drugi, bez obzira na to tko sve u njoj bio, ako osjeti da ne radi i ne brani vaše interese, da se to i kaže. Prema tome, ako se netko toga prihvati, onda to treba raditi i odraditi onaj dio posla kojeg se prihvatio. Ako osjetite da to ne radi, treba to odmah jasno i glasno javno reći, jer je to puno manja šteta. Možda se netko tog trenutka nade povrijeđen, možda mu nije drago, ali dugoročno u interesu općih ciljeva je daleko bolje da se stvari odmah raščiste. Dakle, prije tri godine je bilo jasno da udruha, kako je postavljena, i zamišljena, neće moći funkcionirati, uz svu pomoć koja se tada nudila kolegi Globočniku i kojeg ja ne mislim sada stavljati na stub srama. Na kraju krajeva, čovjek je napravio ono što je mogao. A mi smo

svi prisutni tada vidjeli i znali što on može. Stoga mislim da jedan od zaključaka ovog skupa svakako treba biti osnivanje udruge, ali da je tu rasprava otvorena i ako ima ljudi koji se dobrovoljno žele uključiti ili misle da nekog treba predložiti ili misle na bilo koji drugi način da se o tome može razgovarati, ja vas lijepo molim da se javite i uključite. To je jedna stvar, a druga stvar - bez obzira na to tko će sve činiti inicijativni odbor, ja lijepo molim sve one koji mogu pomoći u formalnom osnivanju, budući da su se stvari sada promijenile i da udruga mora proći određenu formalnu proceduru, da nam kasnije budu na raspolaganju. Ispričavam se prijavljenim govornicima, ali naprosto sam imala potrebu ovaj dio malo iskomentirati. Pozivam kolegicu Ilonku Filipović iz Centra za socijalni rad Susedgrad.

Ilonka Filipović, dipl. socijalna radnica, Centar za socijalnu skrb Susedgrad

Radim na maloljetničkoj delinkvenciji od 1989. godine, a prije toga sam 9 godina radila u timu za brak i obitelj. Završila sam Višu školu za socijalne radnike u vrijeme dok nije postojao drugi oblik edukacije, a studij na našem fakultetu završila sam naknadno, uz rad, i to (moram nažalost priznati) je dosta dugo kod mene trajalo. Uz osposobljavanje koje smo morali prolaziti svi koji smo počeli raditi u prvim timovima za brak i obitelj, a vezano uz tadašnji Zakon o braku iz 1979. godine i koje je bilo sveobuhvatno i poučilo nas o mnogim važnim stvarima, završila sam i edukaciju iz realitetne terapije - to je oblik edukacije za koji imam certifikat, a bilo je drugih edukacija koje smo prolazi vezano uz rad bez certifikata. Studij za socijalni rad je tijekom godina prelazio uistinu velike i značajne transformacije. Od Više škole za socijalne radnike do Fakulteta u današnjem obliku prošle su brojne generacije socijalnih radnika dobivajući ponekad manje, ponekad više znanja potrebnog za struku i za studij. Ja znam da je današnji studij daleko bogatiji nego što je bio u moje vrijeme. Time, naravno, ne prigovaram onim ljudima koji su u to vrijeme osnivali studij, koji su radili onoliko koliko su znali i mogli, nego time hoću pohvaliti napredovanje današnjeg našeg Fakulteta i entuzijazam ljudi koji na njemu rade i trude se da on bude što kvalitetniji. S obzirom da sam u struci puno godina i da imam dosta iskustva, razmišljala sam o nekim mogućnostima poboljšanja studija koja bi se, po mom mišljenju, trebala kretati u tri pravca: trebalo bi oformiti mehanizme za što bolju selekciju studenata socijalnog rada, jasno mi je da u vrijeme upisa na fakultete nastaje veliki pritisak na sam Fakultet, a i na studente, ali ja mislim da bi trebalo omogućiti upis na Fakultet najvećem mogućem broju studenata ali da bi već tijekom prve, odnosno definitivno na drugoj godini trebalo napraviti oštru selekciju. Tada se ne bi događalo da na četvrtoj godini nalazimo redovite konzumente droge i alkohola, znači neuravnotežene osobe koje ne znaju pomoći sebi, pa je malo vjerojatno da će znati pomoći i drugima. S obzirom da svatko od nas ima mogućnost nastavka studija, gotovo cijelog života kad i ako netko uspije riješiti svoje probleme, može nastaviti studij i s 20, 30 i 40 godina kad god se za to odluči. Mislim da bi trebalo ozbiljno i pošteno razmisliti o spremnosti ponekih profesora - najponiznije ovdje molim da vredniji i kvalitetniji profesori našeg Fakulteta (kojih, na svu sreću, ima u većini) ni na trenutak nemaju osjećaj da se treba u njih sumnjati - dakle da ti na koje mislim razmisle da li su baš pozvani da obavljaju ovaj posao i baš na ovom Fakultetu. Moram reći da profesori koji se bez poštovanja odnose prema svojim studentima pokazuju prvenstveno nepoštovanje prema sebi. Ja radim s maloljetnim delinkventima i moram reći da nikada u razgovoru ni s jednim od njih nisam povisila glas, nikada nisam ni jednog ismijavala, a kamoli ponižavala, nikada nisam ni jednom rekla da je glup, primitivan ili nesposoban. Ako na

delinkvente gledamo kao na mlade ljude koji su se na neki način ogriješili o društvo, onda na jednako korektan postupak imaju pravo studenti koji se nisu ogriješili i čiji je problem jedino u tome da se ne snalaze u svojim osjećajima, u svojim izborima ili općenito u svijetu u koji ulaze, u svijetu odraslih. Kako sam već nekoliko godina u kontaktu sa studentima, dobivam od njih informacije koje me istinski rastužuju, a ukazuju najblaže na to da poneki od onih koji poučavaju ne voli svoj posao. Ja sam bila u velikoj dilemi da li je ovo vrijeme i mjesto da baš tu temu iznesem, međutim gospođa Balaband me je potaknula jednom rečenicom, kad je rekla: "Nemamo pravo prepoznavati, a ne reagirati." Pa mislim da je možda ipak to vrijeme i mjesto da to kažem, ne s namjerom da obezvrijedim Fakultet, jer ja ga izuzetno poštujem i cijenim, kao i mnoge profesore s kojima sam u kontaktu, ali mislim da se upravo zbog toga moramo izboriti da cijeli ustroj na našem Fakultetu bude vrijedan poštovanja. Treći dio bila bi organizacija studija. Vjerujem da će se nekomе moje viđenje studija činiti preradikalnim i malo je vjerojatno da bi baš takav prijedlog bio u cijelosti realiziran, ali možda bi se nešto od mojih razmišljanja i moglo upotrijebiti. Dakle, bilo bi dobro kad bi studij bio podijeljen u tri osnovne cjeline: prva cjelina bi bilo opće obrazovanje koje bi obuhvaćalo povijest struke, njezin položaj u nas i u svijetu, najznačajnije teorijske pravce, te kao naročito važan dio, tu ćete se vjerojatno iznenaditi, poznavanje jezika i kvaliteta izražavanja. Ja znam, to sam od studenata saznala, da je nešto iz ovog dijela bilo ponudeno studentima ali na način koji ih je, nažalost, odbio a ne privukao, iako su smatrali da je ideja sama po sebi hvalevrijedna. Od nje ne bi trebalo odustati, ali bi je trebalo ponuditi na način koji bi privlačio. Premda se očekuje da su socijalni radnici naučili materinji jezik u osnovnoj i srednjoj školi, nemila je realnost da poneki imaju izrazitih teškoća kako u pisanom tako i u usmenom izražavanju. To, naravno, nije privilegija naše struke, naravno da toga ima i u drugim strukama, ali s obzirom na to da sad govorimo o našoj struci, mislim da je to vrijedno istaknuti. Poznavanje odnosno nepoznavanje pravopisnih i gramatičkih pravila vrlo često ukazuje na nužnost učenja materinjeg jezika tijekom studija i mislim da bismo barem onoliko vremena koliko posvećujemo učenju stranog jezika za vrijeme studija trebali posvetiti učenju našeg jezika. Moram reći da sam prije 10 ili 15 godina bila u ljetnoj školi engleskog jezika u Londonu, školu su održavali jezičari BBC-a i da su u velikom broju, gotovo najvećem broju bili prisutni engleski profesori engleskog jezika u engleskim srednjim školama. Dakle, ako oni misle da moraju, a predaju engleski jezik, još uvijek učiti, onda mislim da bismo barem malo vremena mogli i mi posvetiti našem jeziku. Drugi dio bi bilo opće poznavanje pravnog sustava, pravnog funkcioniranja pojedinih zakona. Naglasak je na opće i tu mislim prvenstveno na njihovu međusobnu povezanost. Po mom mišljenju, najvažnije područje je osposobljavanje u tehnikama i vještinama koje nam olakšavaju prepoznavanje klijentovih potreba, najbolje načine njihovog zadovoljavanja, prepoznavanje vlastitog odnosa prema klijentu i prema sebi vezano uz klijenta. Socijalni radnik mora znati prenositi klijentu svoja znanja i vještine koje mu olakšavaju život, ali mora naučiti prepoznavati i klijentovo pravo na vlastite stavove i vlastite izbore, na druge redosljede i drugačije prioritete, vrijednosti, te klijentovo pravo da bude drukčiji od svog savjetodavca. Više bi se prostora i vremena trebalo davati radu na razvijanju socijalne inteligencije i ako se takva potreba pokazuje na i jednom fakultetu, to je svakako naš. U pravilu ni jedan fakultet ne pruža studentima sva potrebna znanja koja će mu trebati u radu. čak ako je studij i koncipiran promišljeno i svrsishodno, uvijek postoje područja na kojima je moguća i potrebna dodatna, odnosno stalna edukacija. Ona bi se trebala odvijati kroz

samoosposobljavanje, što naravno ovisi o našim vlastitim motivima, kroz organizirane edukacije putem predavanja seminara, što na sreću počinje i kod nas sve više uzimati maha, te stalne supervizije, što smo imali ali smo posve zapustili i mislim da si to ne smijemo dozvoliti, da je to jedan važan način naše permanentne edukacije i da mu se bezuvjetno što prije moramo vratiti. Tu posebno vidim ulogu i značaj našeg Fakulteta i to mi se čini najjednostavnije ponovo organizirati. Biti zadovoljan dobivenim informacijama na Fakultetu znači stagnirati, što je neprofesionalno prema struci, klijentu i konačno prema samome sebi. Profesionalno odgovoran socijalni radnik nikada ne bi smio biti samozadovoljan onim što je naučio u vrijeme studija. Bilo bi poželjno da se tijekom studija studenti socijalnog rada osposobe bar u jednoj terapijskoj tehnici koja bi im pomogla u radu s klijentima, ali naravno i u prepoznavanju vlastitih potencijala i dometa. Hoće li to biti transakcijska analiza, geštalt ili realitetna terapija, odnosno nešto četvrto, stvar je vlastitih sklonosti i potreba. Mislim da je izbor tehnika vezan uz trenutačni socijalni i duhovni razvoj osobe i da ga treba poštivati. Osobno mislim da tehnike ne bi trebalo sučeljavati; svaka ima svojih boljih ili manje dobrih strana, a na nama je da prepoznamo što nam je u radu s klijentom najpovoljnije. Kada se susrećemo sa sukobljavanjem različitih tehnika i njihovim vrednovanjem, ja se često sjetim Goeteove izreke koja kaže: Svi žele biti u pravu, a nitko ne želi rasti. Biti u pravu je ugodno, to svi znamo, no priznati da postoje druge, pa možda i povoljnije opcije od onih koje nudimo, upravo znači opredijeliti se za rast. Kad rastemo, nije nam od presudne važnosti da budemo u pravu. Važnije nam je proširiti svoje vidokruge, prepoznati vlastite postupke i razvijati toleranciju za tuđe, naročito za tuđe nesnalaženje. Socijalni radnik budućnosti trebao bi svojim znanjima i sposobnostima biti filter između svakodnevnih, partnerskih, odgajateljskih i rodbinskih nesnalaženja klijenata i njihovog psihijatrijskog tretmana. On mora znati razlučiti trenutak u kojem su njegova znanja nedostatna i kad klijenta nije dovoljno upućivati u kvalitetniji pristup životu već ga treba liječiti. Ali jednako tako socijalni radnik mora biti spreman uhvatiti se u koštac s mnogim problemima klijenta prije negoli ga odluči slati na liječenje. U Talmudu je zapisana rečenica koju je Bog uzviknuo nakon što je stvorio svijet: Nadam se da će funkcionirati. Socijalni radnik ne bi trebao imati veće pretenzije. Njegova je profesionalna, moralna i ljudska dužnost raditi najbolje što zna, a neprekidno se mora truditi da sazna što više i nadati se da će povjereni mu klijent birati za sebe optimalne puteve. Prvenstveno mi sami moramo biti u stanju prihvaćati svekolike životne raznolikosti da bismo tome mogli podučavati druge. Dolaskom na ovaj svijet nije nam ništa zagarantirano i ništa nam nije osigurano. Moramo znati da život donosi radost i užitke, zadovoljstvo i osmijehe, uspjehe i dobro obavljene zadatke, no ponekad moramo učiti iz prikraćenosti i neuspjeha i znati da su oni sastavni dio života i našeg sudjelovanja u njemu. Samoostvoreni čovjek otvara svoje životne kanale i pušta kroz njih i teškoće i nedaće, a samoostvoreni socijalni radnik zna tome podučiti i svog klijenta. Htjela bih još jedanput reći da mi je jako drago da na našem fakultetu postoje nove struje u kojima vidimo zaista samozatajne i samopožrtvovne profesore koji se trude dati mladim studentima daleko više nego što smo nažalost mi mogli dobiti. Vidim struju pozitivnog natjecanja u kojem se mogu dogoditi pozitivne stvari. Probleme na fakultetu treba rješavati ne nemilosrdno i beskompromisno, nego milosrdno i kompromisno, jer smo mi upravo ti koji to nudimo drugima u struci pa trebamo to raditi i u našem okruženju. Prije nekoliko dana sam bila na fakultetu i vidjela anketu koja je provedena o terenskim instruktorima. Moram reći da sam tu anketu doživjela ne kao kritiku i prigovor, nego kao

pozitivan poticaj za mene. Mislim da bi jednaku takvu anketu bilo vrijedno ponuditi i u vezi Studija socijalnog rada s najboljim namjerama, bez želje da se kritizira ili bilo koga omalovažava, ali da studenti četvrte godine (možda prije toga ta anketa ne bi bila korisna) ili mladi socijalni radnici kažu što su dobili, kako su dobili, da li su dovoljno dobili i, ono što je najvažnije, da kažu što bi još željeli dobiti. Mislim da bi na takav način kvaliteta našeg studija (koji jako cijenim i poštujem) bila još daleko bolja. Hvala lijepa.

prof. dr. Vlado Puljiz, predstojnik Studijskog centra socijalnog rada

Meni je jako draga ova diskusija jer smisao ovog našeg skupa jest da govorimo o velikim problemima struke, ali isto tako da vidimo sami sebe i da nas drugi ocijene. Tako da prihvaćam sve ove kritike koje su tu izrečene. Znam da problema ima. Međutim, nije isprika nego jednostavno obavještenje, mi smo (prof. Magdalenić je tu) provodili anketu sa studentima koji su diplomirali. Kada bi diplomirali, dali bi im upitnik da ocijene Studij, da ocijene nastavnike; ta je anketa obrađena, rezultati su poznati, ali je to vrlo delikatno, ne možete ih sada "na velika zvana". Neki uvid imamo. I nastojat ćemo razvijati ovaj oblik ankete. S druge strane, uoči ovog skupa (prof. Magdalenić je tu i može mi posvjedočiti) predlagao sam da se upravo onim socijalnim radnicima koji su nedavno završili (možda prije godinu-dvije) i sada rade pošalje jedan upitnik i da oni nama daju svoje dojmove, prije svega o praksi, ali isto tako i jedan pogled sa strane na sam studij. Mi nismo uspjeli provesti tu anketu, nije to ni jednostavno, nema ni novaca za istraživanje, pravo da vam kažem kad bi vam rekli koliko smo dobili za projekt na kojem smo svi mi, ne biste vjerovali - 40.000 za cijelu godinu za nas 20 i tu su uključeni materijalni troškovi tako da de facto ne možete ništa napraviti. Ako nekome platite neki mali put i nešto pokrijete ne ostaje vam nikakvih novaca. No dobro, mi svejedno možemo provesti tu anketu. Poštanske ankete nisu toliko skupe i stvarno se želimo vidjeti u ogledalu, pa kako je da je. I treća stvar, Sveučilište je pokrenula akciju ocjenjivanja profesora i ona će biti, čini mi se, u siječnju. Studenti će imati pravo da ocijene profesore, mada ja mislim da je ovo još važnije - kad ljudi otiđu u praksu, nakon godinu-dvije, onda je mogućnost komparacije daleko bolja. U svakom slučaju, ovo što ste rekli, pogotovo te uvrede itd., ja ću uzeti slobodu da par vaših rečenica jednostavno ispišem i kažem što je jedan socijalni radnik (koji je tu studirao) čuo i svim ću profesorima podijeliti. Neka znaju da postoje takve ocjene, a oni kojih se to tiče, oni će se sigurno sjetiti. Evo, to je što zasad možemo učiniti. Ali, u svakom slučaju vi ste potpuno u pravu da ima ekscesa. Ljudi su različiti. Međutim kao što ste i Vi konačno rekli, ja ipak mogu reći da ovaj korpus profesora - pogotovo onih koji su u Nazorovoj 51 i rekao bih 90% onih koji nam dolaze sa strane - obavlja svoj posao korektno u dosta teškim uvjetima zato što ima puno studenata i da se trudi i nastoji dati ono što može, a mi ćemo nove struje (ovo što ste pohvalili) pokušati identificirati i promovirati ih kolikogod budemo mogli. U tom smislu će nam vrlo važno biti upravo to da dobijemo postdiplomski studij. Hvala.

Natalija Sertić, dipl. socijalna radnica, Centar za socijalnu skrb Dugo Selo

Dijelom se osjećam pozvanom da, kao netko tko je nedavno završio Studij socijalnog rada i sada je vježbenik već 6 mjeseci, kažem neke svoje dojmove iz te prakse. Htjela bih se samo osvrnuti na neke teze i razmišljanja koja su rečena u izlaganjima. Prvenstveno podržavam osnivanje postdiplomskog studija na matičnom fakultetu i mislim da je to

zapravo u obrazovanju nas jedna nužna karika i za razvoj našeg identiteta i za razvoj struke. Htjela bih reći da se za sada ne osjećam ni frustriranom ni razočaranom što radim u praksi, bez obzira na ovih 6 mjeseci iskustva kao vježbenika u sustavu socijalne skrbi, iako imam neka iskustva i u radu u neprofitnim udrugama, nevladinim udrugama i nekog iskustva u nekim istraživačkim djelatnostima, odnosno radovima. Tako da sada pokušavam sažeti sve dojmove iz tih nekoliko područja. Htjela bih reći da negdje gdje ja sad vidim, prvenstveno ću se osvrnuti na rad u Centru za socijalni rad, gdje ja vidim potrebu da nam se pomogne odnosno meni kao nekome koga zapravo zanima razvoj struke da nam se pomogne prvenstveno da kad dodemo i počnemo prihvaćati ustroj i prednosti i ograničenja tog ustroja i hijerarhijskog ustroja i sadržajnog ustroja unutar Centra za socijalni rad, da nam se prvenstveno pomogne da stvari počnemo promišljati kroz mogućnosti tog ustroja, znači ne kroz ovo (mislim da je gospođa Dobranović rekla) pravno ograničavajuće okruženje, nego prvenstveno kroz ono što centar socijalnog rada u nekoj zajednici treba biti. Tu prvenstveno mislim na ono što osjećam, a to je neadekvatna suradnja s dijelom te zajednice u kojoj taj centar radi. Ja radim na mjestu polivalentnog socijalnog radnika (štogod to značilo) i mislim da je suradnja na neki način izbirokratizirana u svim onim karikama koje su u lokalnoj zajednici zadužene za nekakvu socijalnu akciju. Tu ne postoji dovoljna suradnja i ja zapravo tražim podršku, s obzirom na to da ne znam što je to zapravo kvalitetan i sadržajan stručni kolegij u centru za socijalni rad, ne znam što je kvalitetna supervizija. Li tu vidim moguću podršku stručnjaka s našeg Studija i suradnju našeg matičnog Ministarstva. Ima još nešto što isto smatram jako bitnim, a ovdje je rečeno da ne postoji, odnosno da su socijalni radnici, koji nisu u sustavu, dijelom zakinuti za neke mogućnosti usavršavanja. Htjela bih reći da sam u šest mjeseci sudjelovala na tri seminara i da to smatram jako poželjnim i dobrim za identitet struke, za njen razvoj i promišljanje općenito. Spominjao se i partnerski odnos s humanitarnim udrugama. Taj partnerski odnos je vjerojatno ono čemu se teži; time bi se trebalo obogatiti i nadopuniti sustav koji, naravno, ne može pokriti, pa i ne pokriva, sve ono što bi u zakonu ili kroz neke idejne koncepte htio. Za sada prvenstveno vidim bojazan i ograničenja unutar te hijerarhijske ljestvice. što je zapravo cilj i uloga te suradnje s humanitarnim udrugama. Trebamo li mi njih i do koje mjere pustiti da dodu k nama? Trebamo li mi ići njima i u kojim segmentima socijalnog rada? Tu ja ne vidim nekakav partnerski odnos, nego odnos - ako nam se netko iz humanitarnih udruga i obrati to izaziva političko vaganje o tome koliko je to poželjno ili nepoželjno, odnosno koliko je to isplativo. S druge strane, mislim da bi nama tu humanitarne udruge mogle pomoći jer one svojim programima stalno ruše predrasude i barijere oko pitanja što je nevladina neprofitna udruga, odnosno, što ona može i treba napraviti u nekoj zajednici. Oni, po mom mišljenju češće idu na teren i određene programe pokušavaju tamo ostvariti. Isto tako smatram da je dinamika socijalnih događanja u ovih sedam godina tolika da ja to zapravo ne mogu pratiti. Ja ne vidim na koji način - tu mi metodološki fali, a to zapravo vidim kao dio nedostataka u studiranju - mogu sagledati sve te potrebe u lokalnoj zajednici i kako ja unutar svoje profesije mogu odgovoriti na sva ta silna dinamična kretanja socijalnih potreba. Ili da samo pratim i ograničavam se na zakonska rješenja? Da predlažem određene socijalne aktivnosti? Smatram da u centru treba postojati prostor, i vrijeme i mogućnost, i materijalna i vremenska, da napravimo analizu socijalnih potreba u određenoj zajednici. Ne mora to biti neka predubinska analiza, ali neke početne analize moraju postojati kako bi uslijedila nekakva socijalna akcija. A ta uključuje, kako sam shvatila i u novom zakonu, sudjelovanje

gradskih organa vlasti. Pitanje je kako njih pridobiti s obzirom na to da već sada vlada neka atmosfera svodenja svega na priču o novcu, odnosno na pitanje koliko posto i za što. E sada, ja smatram da mi trebamo nešto ponuditi da bismo na kraju možda nešto i dobili od te lokalne zajednice. A tu je potrebno našu ulogu jako eksponirati, kako bismotim strukturama pokazali i dokazali što je Centar, što on može, što bi trebao biti u toj lokalnoj sredini i na temelju čega, konačno tražimo određena sredstva. Da ne idem previše u detalje: pokušavam nekako sažeti neka svoja iskustva iz tog dijela prakse. Snažno podržavam ideju da se formira i pojača rad udruge i da nam se pruži mogućnost da negdje i pismeno iznesemo sve ono što promišljamo unutar Centra. Podržavam, znači jednu vrstu istraživačkog rada i sastajanje na znanstvenim i drugačijim skupovima na kojima ćemo razmijeniti sve ono što je zapravo zajednički problem. To bi mogao biti poticaj da se i kroz neke neformalne susrete zapravo nešto inicira i počne mijenjati i u samom radu. Jer moram reći da unutar kruga socijalnih radnika pogotovo starijih postoji ta činjenica da je netko razočaran i frustriran. To nije dobar početak nikakvu promjene, to je status quo situacija, a od nas se mladih očekuje da prionemo na posao i da nešto promijenimo i u vezi s tim njihovim osjećanjem. Nama je zaista potrebna s jedne strane podrška stručnjaka - naših profesora koji teorijski mogu uobličiti neke naše ideje, a s druge strane ljudi iz Ministarstva odnosno iz ustroja socijalne skrbi.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Sadržaj ovoga što je kolegica govorila mene stvarno tjera na to da neke stvari malo komentiram i možda ih još više naglasim. Treba možda naglasiti trend u politici koji ćemo mi, sasvim sigurno, poticati primjenom novog zakona i koji je, doduše i dosad bio prisutan. Vi propisom možete neke stvari riješiti, ali propis ne rješava život. Stvari se događaju u lokalnoj sredini i ovisne su o ljudima koji tamo djeluju. Mi možemo propisati, narediti, kao što smo primjerice sada učinili u zakonu, da lokalna uprava izdvaja 5%, ali sve iza toga je pitanje stanja u toj sredini. Kad sam govorila o resursima, onda sam govorila upravo o tome da imamo sreću u nesreći da je rat zapravo potaknuo razvoj, intenzivirao razvitak humanitarnih organizacija koje su se pokazale izvrsnima i bez kojih bi mislim, problemi bili daleko veći. što bi bilo da se država suočila s čitavim nizom problema i da čitav niz malih humanitarnih organizacija, za koje možda i ne znamo da postoje ali one su nekome pomogle? Pa ako su pomogle petorici ljudi, ta petorica nisu ovisila o državi ili o tome da li centar ima ili nema novaca i tome slično. Ono što ja mogu, prateći sa strane, vidjeti je da se humanitarne organizacije mijenjaju pomalo, one se transformiraju kako se mijenja situacija, one mijenjaju svoj sadržaj rada, način, itd. Izuzetno je važno da centri za socijalnu skrb, koji će provoditi onaj minimum zaštite koji država garantira, i koji nije dovoljan jer se daje na onoj razini koja je moguća, a koja je uvijek niža od stvarnih potreba surađuju sa svakim tko tko se na lokalnoj razini pokaže dobrohotan i zainteresiran da se na bilo koji način bavi socijalnom skrbi, jer naprosto sredstava nema onoliko kolike su potrebe s obzirom na porušenost, rat i ostalu situaciju koju znate, koja trenutačno je. Stoga Centar mora surađivati sa svim onim tko mu se na lokalnoj razini pokaže dobrohotan i zainteresiran da se bavi na bilo koji način socijalnom skrbi. Svejedno jesu li to vjerske zajednice, humanitarne organizacije, lokalna uprava. Kako surađivati? Tako da se snime problemi, da se vidi što tko nudi i da se nađe oko zajedničkih programa, jer sve ono što država ne može podmiriti, a neka humanitarna udruga može treba prihvatiti. Postoji čitav niz razloga zbog

kojih se Centar ne može baviti nekim problemima na isti način na koji to može jedna druga. Ali je zajednički interes da se nađu na programu i da Centar kaže: Evo, mi imamo u tretmanu te i te obitelji, uočili smo te i te probleme, a vi nam možete uskočiti na ovaj ili onaj način. Oko zajedničkih programa, oko zajedničkog interesa, potreba koje su svima zajedničke u lokalnoj sredini. Vi ste mogli vidjeti da je Zakon o socijalnoj skrbi zapravo restriktivniji u odnosu na postojeće pravne propise koji još vrijede, i da se kroz cijeli zakon provlači upravo to: humanitarne udruge, vjerske zajednice, svi drugi čimbenici. Dakle, želi se potrebe, koje objektivno postoje u lokalnoj sredini, prenijeti i na druge subjekte. A naravno najbolji način iskorištavanja svih resursa zajedničko djelovanje. To se, mislim, neće moći propisati zakonom, to je nešto što ovisi o ljudima, to je nešto što je novo, a moramo znati da se ljudi često boje novoga, da misle da će im ugroziti neke njihove pozicije ili prekriti područje kojim se oni bave. Međutim, opasnosti nema. Problema ima toliko i toliko su složeni da je samo pitanje dobre organiziranosti da se oni uspiju riješiti koliko-toliko. Evo, imala sam potrebu to reći. Ako budem previše često pričala, vi profesore intervenirajte. Pozivam sada kolegu Zorana šućura da se priključi raspravi.

mr. sc. Zoran Šućur, Studijski centar socijalnog rada

Pokušao bih ukratko ukazati na jedan problem ili, bolje reći, jedan izazov s kojim se danas suočavaju socijalni radnici i s kojim će se suočavati u budućnosti, a to je izazov nezaposlenosti ili nezaposlenih. Mislim da je taj fenomen nezaposlenosti značajno povezan s djelatnošću socijalnih službi i socijalnih radnika. Prvo, mislim da se možemo složiti s time da je nezaposlenost značajan problem u našem društvu, bez obzira na to da li tu nezaposlenost mjerimo formalno-pravnim kriterijima, pa dolazimo do brojke od nešto više od 15% nezaposlenih, ili tu nezaposlenost mjerimo ekonomističkim kriterijima, pa dolazimo do brojke od 10% nezaposlenih. Pribrojimo li nezaposlenima one koji su povremeno ili privremeno uposleni, onda se ta nezaposlenost ili poluuposlenost kreće od 10 do 24%. što se zapravo događa s nezaposlenima ili onima koji ispadaju s tržišta rada? Ja bih rekao da se pred njih postavljaju tri izlaza: jedan izlaz je taj da jedno, relativno kraće, vrijeme žive na račun naknade za nezaposlenost, drugi izlaz je angažman u svojoj ili crnoj ekonomiji i treći izlaz je oslanjanje na programe socijalne pomoći. Međutim, mislim da je za nas ovdje možda značajna jedna četvrta kategorija, a to su oni koji kombiniraju angažman u svojoj ekonomiji i oslanjaju se na programe socijalne pomoći. Neki posljednji podaci pokazuju da je vrlo značajan broj nezaposlenih ili općenito radno sposobnih među primateljima socijalne pomoći ili među korisnicima nekih socijalnih programa. Mislim da taj podatak ima nekih značajnih implikacija za djelatnost socijalnih službi. No, prije nego što se osvrnem na te implikacije ili posljedice za djelatnost socijalnih službi, dozvolite kraći uvod o tome zašto ima ovako relativno velik broj nezaposlenih ili radno sposobnih među primateljima socijalne pomoći ili korisnicima socijalnih programa. Jeli taj relativno veći broj nezaposlenih rezultat samo ovog socio-povijesnog trenutka u kojem se nalazi Hrvatska ili je taj broj rezultat i nekih dugoročnih strukturalnih procesa. Ja mislim da ima i jednog i drugog. što se tiče ovog prvog, ja se na to ne bih previše oslanjao i objašnjavao, mislim da je poznato koji su trenutačni razlozi povećanja broja nezaposlenih u hrvatskom društvu. Osvrnuo bih se više na ovaj drugi čimbenik, a to su dugoročni ili strukturalni procesi, tj. da li će nezaposleni ili radno sposobni i u budućnosti biti toliko prisutni među korisnicima socijalnih programa. Ja mislim da se djelomice može potvrdno odgovoriti na to pitanje.

Pozvao bih se na neke promjene koje se zbivaju u svijetu, a koje su već i spominjane, a to je prelazak s fordističke privrede na postfordističku strukturu privrede, gdje se mijenja struktura ekonomije, ali i struktura poslova. Pitanje je, dakle, da li će doživotno zaposlenje biti dominantno u postfordističkoj strukturi privrede. Istraživanja pokazuju da u postfordističkoj strukturi počinju dominirati part-time poslovi, dakle privremeni, povremeni poslovi, a ne, poslovi u kojima se čovjek angažira cijeli život, cijeli radni vijek. S druge strane, spomenuo bih još jedan značajan faktor ili tezu koja meni izgleda interesantna, a to je prelazak s ovog modernog na postmoderno doba. Ja nisam od onih koji smatraju da u društvu postoje rezovi, tj. da je završilo moderno doba i sad je počelo postmoderno doba. Mislim da takvih rezova u društvu, u društvenoj stvarnosti, nema. Meni termin postmoderno samo ukazuje na to da se javljaju neke nove tendencije, nekakvi novi procesi koji se miješaju s ovim starim, ali i stvaraju neke nove pojave. U razdoblju, ja bih je već nazvao klasične keynsijanske države blagostanja, smatraju neki autori, postojala je ravnoteža između države s jedne strane, tržišta s druge strane tržišta i civilnog društva s treće stran. U kom smislu je postojala ravnoteža? Treba reći da ovo troje ne mora uvijek djelovati u istom pravcu. I jedno, i drugo, i treće se suočava s nekim neuspjesima. Ravnoteža se održavala na taj način da je dakle, jedan faktor kompenzirao neuspjehe drugih faktora. Dakle, država tržišta i civilnoga društva, odnosno civilno društvo tržišta i države. U postmodernoj eri je narušena ta ravnoteža između države, civilnoga društva i tržišta. Dogodilo se to da je zapravo tržište u skladu sa starom i novom liberalnom ideologijom odnijelo prevagu nad ovim dvoma. Tj. mislim da će ta dominacija tržišta pridonositi povećanju broja radnosposobnih među korisnicima socijalnih programa. Dakle, zbiva se ono što bih ja nazvao marketizacija društva. Sad nakon ovog uvoda dozvolite samo nekoliko riječi o implikacijama za djelatnost socijalnih radnika i socijalnih službi. Ja mislim da povećani broj radnosposobnih prije svega zahtijeva orijentaciju na tzv. means-test programe ili programe koji traže provjeru prihoda. Ne bih ulazio u detaljnu analizu dobrih i loših strana univerzalnih i means-test programa, međutim morao bih upozoriti na neke probleme koji će se pojaviti u svezi s means-test programima (dakle onih koji zahtijevaju provjeru prihoda). Prije svega, njihova dobra strana je ta što sredstva iz tih programa dolaze do onih kojima su potrebna i da se vrši vertikalna redistribucija, dakle od onih koji su imućniji prema onima koji nisu imućni. Za razliku od univerzalnih programa gdje imamo horizontalniju redistribuciju. Međutim, problem je kako doći do adekvatne metodologije za identificiranje i praćenje dohodovnog imovinskog stanja. Mislim da je taj problem vrlo značajan zbog toga što kod na tzv. siva ili crna ekonomija ili neformalni sektor ima vrlo značajnu ulogu. Ja neću sada govoriti o opsegu tog sivog ili neformalnog sektora, međutim teško je utvrditi pravo imovinsko stanje u situaciji razvijenosti neformalnog sektora. Zbog razvijenosti neformalnog sektora može se dogoditi da means-test programi budu neefikasniji od univerzalnih programa, što je dakle vrlo bitno. Također, moram spomenuti još jednu drugu stvar koja je vezana za means-test programe, a vezano uz iskustva nekih europskih zemalja. Ti means-test programi su bili troškovno efektivniji, tj. smanjili su socijalne izdatke i sredstva su dolazila upravo do onih kojima su potrebna, ali je to povećalo administrativni aparat i porasli su troškovi tog administrativnog aparata. Ja sam za veće korištenje means-test programa, ali s tim da moramo imati na umu činjenicu da nemogućnost utvrđivanja realnih prihoda može te programe učiniti još troškovno neefikasnijima nego što su univerzalni programi, gdje uopće ne utvrđujemo imovinsko stanje. Hvala.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Mislim da je ova tema koju je kolega načeo vrijedna jedne posebne rasprave nekom drugom prilikom. Tu bismo imali dosta toga za reći, pogotovo kad se radi o radnosposobnim nezaposlenim osobama u sustavu socijalne skrbi, a posebno kad se radi o utvrđivanju prihoda. Mislim da sustav socijalne skrbi utvrdi, najkraće rečeno, i više nego što treba i više nego što je nekad nužno. Za raspravu se javio kolega Nino Žganec.

mr. sc. Nino Žganec, Studijski centar socijalnog rada

Posljednjih šest godina radim na Studiju, na kolegiju Socijalni rad u organiziranju zajednice. Kolega je načeo jednu zanimljivu temu o kojoj bi sigurno trebalo puno razgovarati i šteta je da možda ja sad prekidam ovu nit. Vrijeme ide jako brzo, tako da svatko mora reći što smatra najvažnijim. Javio sam se prvenstveno kao mladi socijalni radnik i budući da smo nekoliko puta apostrofirani i pozvani da se javimo i da kažemo svoje viđenje socijalnog rada u Hrvatskoj, ja ću reći nešto o onome kako sam doživio sebe i kako vidim praksu socijalnog rada u Hrvatskoj u kontekstu obrazovanja, odnosno onoga gdje sad radim. Za socijalni rad kažu da je primijenjena disciplina i ona to sasvim sigurno jest i treba biti. često se pitamo koji je to omjer koji se daje praksi unutar obrazovanja, odnosno unutar znanosti, jer se smatra da je socijalni rad sastavljen od te tri bitne komponente: znanosti, prakse i obrazovanja. Kad sam počeo raditi, tamo 1991. godine, onda sam negdje pročitao jako zgodnu izreku koja me je istovremeno i nasmijala i uplašila, a koja glasi ovako: Teorija je tamo gdje se sve zna, a ništa ne funkcionira, praksa je tamo gdje sve funkcionira, a ništa se ni o čemu ne zna, i onda kaže: spojimo teoriju i praksu tako da ne znamo ništa i ne funkcionira ništa. To je jedan mogući omjer prakse i teorije i nadam se da u Hrvatskoj on nije takav. Siguran sam da takav ne smije biti, nego da teoriju i praksu treba razvijati u onom smjeru u kojem se one u pravom smislu nadopunjuju. Kad se govori o praksi, odnosno o praktičnoj komponenti obrazovanja socijalnih radnika mislim da je tu pred Studijem za socijalni rad izuzetno važna zadaća i smatram da mi oko tog pitanja dosta radimo unutar Studija. Razgovaramo o tome i u tim našim raspravama koristimo i europska i američka iskustva. Ja neću o njima mnogo govoriti. Poznato vam je vjerojatno da neke zemlje imaju trogodišnji studij, pa onda četvrtu godinu koriste za praksu, odnosno neke četiri godine integriraju praksu unutar obrazovanja po pojedinim semestrima. Tome smo bliži mi. Mislim da je vezano uz praksu jako važno i pitanje upravo osposobljenosti studenata, ne samo po završetku studija, nego i prije početka studiranja. Pritom mislim na dobru selekciju studenata, i to ne samo na selekciju - da se to ne bi shvatilo kao stvaranje nekakvog elitističkog studija jer to nikad ne može i ne smije postati - nego na selekciju studenata u smislu da kandidati imaju neke kredite koji se dobivaju na raznorazne načine, odnosno angažiranjem prije samog studija. To povlači za sobom i mogućnost studiranja u kasnijoj životnoj dobi, itd. O tome je ovdje bilo riječ. Druga važna komponenta prakse socijalnog rada u Hrvatskoj čini mi se promocija novih područja rada socijalnih radnika. Tu prvenstveno mislim na neka nova područja koja se polako afirmiraju u Hrvatskoj: na vojni socijalni rad, policijski socijalni rad, na neke dijelove rada socijalnih radnika koje bi trebalo još više naglasiti, kao npr. rad s javnošću, itd. Osobno bih se založio za jedno područje socijalnog rada koje smatram potpuno nepravedno zapostavljenim, odnosno totalno nerazvijenim u Hrvatskoj, a koje je izuzetno važno, što pokazuju sva europska i svjetska iskustva - mislim

na školski socijalni rad. Osobno sam i sam sudjelovao na skupu na kojem su bili predstavnici Ministarstva prosvjete i objavio članak na temu školskog socijalnog rada. Mislim da se socijalni radnici u Hrvatskoj moraju izboriti za ulazak u novu hrvatsku školu, kako se ona to sada zove. Nadalje, mislim da se socijalni rad u Hrvatskoj prvenstveno mora organizirati kao preventivna djelatnost i s tim u vezi načelo supsidijarnosti provoditi tako da se socijalni rad afirmira u lokalnoj zajednici, odnosno da se cijeli socijalni rad zapravo ne doživljava kao rad u lokalnoj zajednici s uskih stajališta korištenja tehnike rada i vještina koje su poznate iz tog kolegija, nego da se pojedinca shvaća u njegovom kontekstu. To ima i svoje teorijske implikacije u smislu prihvaćanja nekih novih paradigmi, novih teorija, a takav je način rada, takav način socijalnog rada u Hrvatskoj, prije svega puno, puno jeftiniji, da ne govorim o tome da je etički opravdaniji, pošteniji, itd. Osobno se izuzetno zalažem za reaktiviranje udruge socijalnih radnika, jer mislim da stvarno neopravdano zaostajemo za raznoraznim drugim profesionalnim udruženjima, odnosno raznoraznim drugim profesijama i da druga stvarno, ne znam po koji se put danas to ponavlja, ima odlučujuću ulogu u borbi za status socijalnih radnika u sutrašnjoj Hrvatskoj.

Vjekoslava Boroša, dipl. socijalna radnica, Ministarstvo za branitelje

Htjela bih svakako ovdje spomenuti jedno područje gdje se, moramo reći, razvila suradnja između Studija i područja rada socijalnih radnika u ovih sedam godina koja se malo valorizira, a odnosi se na socijalna radnike u domovinskom ratu. Htjela sam reći, a kolege su i prije mene rekle: trebalo bi prikupiti zapravo sva ona istraživanja, sve ono gdje su socijalni radnici radili, sve projekte na kojima su surađivali, bilo kao voditelji ili na bilo koji način. Smatram da se Domovinski rat dogodio nama i nigdje ga nema. A to znači da bismo kao struka morali to iskustvo ponuditi svijetu. Ponudit ćemo tako da sve ono što smo prošli prikupimo, dokumentiramo i tako objavimo. Možemo organizirati čak i znanstvene skupove i simpozije. Ja bih vam samo htjela reći da je u početku, kad je bilo puno prognanika i izbjeglica, dosta ljudi, koje poznam i srećem od tada, postojala jedna izvanredna suradnja. A tu govorimo o praksi, o studentima, o tome kako ih povezati s praksom, kako ih uključiti u Studij socijalnog rada i potrebe na terenu. Posao snimanja situacije je obavljen i bila sam u prilici da vodim taj projekat popisivanja prognanika u Zagrebu i okolici. Studij socijalnog rada, studenti druge i treće godine i dio studenata Defektološkog fakulteta obavio ogromnu zadaću, a da to nikad nitko nije valorizirao i zahvalio mi. A napravili smo temeljit popis prognanika koji se kasnije svugdje koristio kao nešto čime je država iskazivala potrebe i probleme. Na tom su poslu studenti (o tome smo profesor Puljiz i ja smo razgovarali) imali ogromno iskustvo ulaženja u nove situacije, u obitelji. To je za njih bilo neprocjenjivo. Mislim da se to mora dokumentirati. Druga stvar koja je pokrenuta u vrijeme Domovinskog rata, a kolegica Dobranović je ovdje i ona to zna jer smo zajedno radile u Uredu za žrtve rata i nekim segmentima nevladinih udruga, je sustav psihosocijalne pomoći stradalnicima kao jedna nova kategorija pomoći koja je bila neminovna u tom trenutku. Mi smo, naravno, na razini državnih institucija osmislili i imamo jedan program koji još uvijek funkcionira - to je vladin program psihosocijalne pomoći u Republici Hrvatskoj. Meni je osobito drago da su tu neke kolegice koje izravno u njemu sudjeluju. Socijalni radnici kao struka bili su nezaobilazni članovi timova, negdje čak i voditelji Centara, pogotovo u periodu kada se institucije još nisu mogle organizirati na nov način kako bi premostile velike potrebe socijalnih tenzija i problema na terenu, naročito u obiteljima, i pomogle na jedan nebirokratski

način koji je bliži obiteljima i članovima tih obitelji. Moram reći da je vjerojatno taj vid pomoći bio najobimniji. Imam tu jednu kratku informaciju: kroz taj period pomoć je trebalo 350 000 tisuća stradalnika. I treća stvar koju bih htjela reći je ova: mlada kolegica je govorila o tome kako uopće raditi na lokalnoj zajednici, kako pokretati neke aktivnosti, kako biti aktivan i učiniti nešto, a ne samo provoditi nekakve zakone. Jako je važn, ja sam to uvijek isticala, snimiti potrebe ili informacije. Zapravo gotovo u svim djelatnostima ne možete učiniti ništa ako nemate snimljene potrebe, ako nemate pravu informaciju snimljenu na terenu. Na tom su projektu socijalni radnici djelovali u županiji Požeško-slavonskoj, gdje je župan, moram reći, prepoznao da se ne može ići prema stradalnicima ako se ne snime njihove potrebe. Zašto vam to govorim? Zato što postoji, to je napravljeno, postoji metodološki, postoji nešto što je predano, znači da to moramo koristiti, dati na nekakvu valorizaciju, kritičku ocjenu. Uz pomoć takvih studija možemo napraviti nešto što je na korist struci i na neki način reći da je to naš doprinos ovom cijelom segmentu rada i socijalne skrbi za stradalnike. Evotoliko, ne bih htjela oduzimati vrijeme. Hvala.

Gordana Forčić, dipl. socijalna radnica, “Suncokret”

Razmišljala da li da nešto kažem i da li da se javim, ali sam onda odlučila da to ipak napravim budući da sam u neformalnim druženjima tijekom pauze primijetila da sam jedna od rijetkih prisutnih iz tog sektora u kom ima jako velik broj socijalnih radnika koji provode različite programe iz područja socijalne skrbi a da to zapravo uopće nije spomenuto na ovom današnjem skupu. Meni je drago da se često spominje poticanje partnerstva između državnog sustava socijalne skrbi i nevladinog sektora i da je to naglašeno i u ovom novom zakonu, ali ono što me zabrinjava je vezano uz vježbenički staž koji se odnosi na socijalne radnike koji rade u nevladinom sektoru. Ja sam generacija koja je završila fakultet kada je rat u Hrvatskoj bio najžešći, kad je velika rijeka prognanika i izbjeglica preplavila našu domovinu i zapravo sam se našla u situaciji da reagiram i počnem raditi nešto jer sam se osjećala profesionalno prozvanom budući da sam studirala i učila da postanem socijalni radnik. Ali dogodilo se da tijekom posljednjih pet godina nitko od mojih kolega, uključujući i mene, od Ministarstva rada i socijalne skrbi nije mogao dobiti pozitivan odgovor na upite koji način možemo riješiti problem vježbeničkog staža i polaganja stručnog ispita. Unatoč različitim stručnim dodatnim edukacijama na koje smo zahvaljujući poznanstvima, putem profesora našeg fakulteta ili poznanstvima naših starijih kolega iz institucija državne socijalne skrbi, bili smo pozvani, nikada nismo bili u prilici da položimo stručni ispit. Tako da me zanima da li se ovim zakonom i uopće zakonom omogućiti mladim socijalnim radnicima kojih je sve više i koji su uključeni u različite programe nevladinih udruga, da polože stručni ispit. U članku 160 stoji da su stručni djelatnici dužni nakon završenog obrazovanja položiti i proći vježbenički staž, što mene u principu malo i boli, jer onda ispada da ja nisam ispunila svoju dužnost s obzirom da sam završila fakultet ali nisam obavila vježbenički staž. A to mi jednostavno u našem dosadašnjem sistemu nije bilo omogućeno. Nevladine udruge otvaraju jedan cijeli sektor gdje će se socijalni rad sigurno sve više i više razvijati. Htjela bih to iznijeti kao tezu za razmišljanje i problem kojem treba svakako posvetiti pažnju u budućnosti, posebno ako se osnuje udruga socijalnih radnika. Iskreno se nadam da hoće i da se neće zaboraviti da postoji i nevladin sektor, u kojem je prisutan izuzetno velik broj socijalnih radnika i da oni daju izuzetno velik doprinos razvoju naše struke. Hvala.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Samo da kolegici kažem jednu rečenicu. To je bio problem za veliku većinu socijalnih djelatnika koji su radili izvan sustava i po dosadašnjim propisima nisu mogli polagati stručni ispit. Međutim, mi smo u novom zakonu upravo dali drugo rješenje koje omogućava svima, dakle priznaje provođenje vježbeničkog staža u svim tim subjektima, tako da tog problema u budućnosti neće biti.

Marijan Pokrajčić, pomoćnik ministra, Ministarstvo rada i socijalne skrbi

Ako mogu dodati, ne samo to, nego možete i volontirati. Dakle, vi da ne bi pauzirali, možete volontirati kako biste položili stručni ispit i zaposlili se. Dakle, to nije malo, nego je to vrlo bitno.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Predlažem da se ne upuštamo u raspravu oko toga, jer je to pitanje formalnog rješavanja nečeg što je zapravo riješeno. Pitanje je trenutka, evo vrijeme nam ističe. Gospoda šegović se javlja za riječ, pa mislim da je bolje da saslušamo još jedan, vjerojatno drugi segment.

Blanka Šegović, "Djeca Prva"

Dodala bih tome i praksu studenata. Ako u humanitarnoj organizaciji koja radi na terenu i to vrlo stručno, uz mentora, znači starijeg socijalnog radnika, psihologa ili čovjeka koji vodi programe, bilo bi isto tako vrlo korisno za studente i za nas da studenti mogu obaviti svoju praksu u humanitarnoj organizaciji. Dakako, pod kontrolom.

Marijan Pokrajčić, pomoćnik ministra, Ministarstvo rada i socijalne skrbi

To će se riješiti podzakonskim aktom i kad se bude pisao podzakonski akt, onda se to može tamo i navesti.

prof. dr. Marina Ajduković, Studijski centar socijalnog rada

Htjela sam nešto reći s obzirom na područje studentske prakse koje je u našoj ingerenciji. Mi smo je uvijek na individualni način rješavali i kao što kolegice iz Suncokreta znaju, i one su bile voditelji, terenski instruktori. Mi ne možemo koristiti termin mentor da ne dodemo u koliziju sa Zakonom o socijalnoj skrbi. Ali studentsku praksu smo uvijek u nevladinim udrugama omogućavali ako bi jedan stručni, ugledni socijalni radnik radio u nevladinoj udruzi i ako bi to bilo u skladu s ciljevima stručne prakse bilo je moguće na takav način to rješavati.

Andreja Tonč, absolvent socijalnog rada

Ima tri stvari koje bih htjela reći. Jedna se odnosi na obrazovanje i u stvari tu apeliram na Studij. Sada na kraju studija, zadovoljna sam kako je taj studij izgledao i onime što sam dobila. Jedini segment koji je meni falio i zato sada apeliram je baš onaj znanstveni dio. Mislim da sam dobila dosta praktičnog rada, da sa dobila dosta rada na sebi, ali mislim da

bi profesori morali malo više motivirati studente da pišu, da proučavaju, da istražuju, da im se da mogućnost da svoje radove negdje objavljuju. čak mislim da je to razlog što kasnije mladi ljudi koji odu u praksu, koji počnu raditi i sadašnji socijalni radnici malo objavljuju, malo pišu. Malo je pisanog materijala s područja socijalnog rada. Pa ako se ubuduće može na tom području od strane profesora dobiti malo inicijative, bilo bi dobro. A drugi dio se odnosi na praksu studenata. Ovdje apeliram na one socijalne radnike koji su do sada bili terenski instruktori, odnosno mentori studentima, a i na one koji bi to mogli postati, da budu otvoreniji i fleksibilniji što se tiče terenske prakse i da tu više izađu u susret i Studiju, ali i studentima, da ne budu tvrdokorni, da pokušaju odvojiti malo svog vremena, iako znam da imaju puno posla, iako znam da imaju male plaće i da im je teško. Neka nađu dodatnu motivaciju da utroše nešto na studenta koji zbunjen izađe sa studija, kojemu neke stvari nisu jasne. Pa vas molim, ako možete, ubuduće odvojiti bar jedan mali dio svog vremena i biti malo otvoreniji prema studentima. Treće je: pomalo zamjeram organizatorima ovoga skupa - naime, na Studiju je 1995. godine osnovano društvo studenata socijalnog rada koje se do sada zvalo Socius, a sada će se zvati Društvo studenata socijalnog rada. To društvo kao društvo nije pozvano, odnosno nije pozvan ni jedan njegov predstavnik. Međutim, ja sam osobno član toga društva, pa sada koristim priliku reći da smo si kao jedan od ciljeva postavili suradnju s Udrugom, odnosno Društvom socijalnih radnika. Međutim, tu suradnju nismo imali prilike ostvariti, ali se nadam da ćemo dobro surađivati kad se formira Društvo socijalnih radnika. S obzirom na to da smo nedavno da malo, jako malo socijalnih radnika zna da postoji to Društvo studenata, željela bih istaknuti da smo mi od 1995. do danas napravili dosta toga. Naravno za sebe, jer je osnovni cilj Društva bio da se borimo za neka svoja studentska prava. Međutim, sad se više okrećemo baš onome što nas uče na Studiju, tako da sada nema projekta koji smo pisali i kojim smo tražili neku pomoć, naravno to se odnosi na financijsku pomoć, a da tu pomoć nismo dobili. Prema tome, bez obzira na to što Društvo kao društvo nije pozvano, ono ima jako veliku podršku profesora - naravno dobili smo i prostoriju na Studiju, što nam znatno olakšava rad. Kažem, nadam se da ćete se sjetiti kada se bude formirala Udruga socijalnih radnika da kontaktirate sa Društvom studenata socijalnog rada između ostalog. Ako vi nećete kontaktirati nas, mi ćemo vas. Od 1995. smo stekli nekakva iskustva kao udruga, pa bismo vam mi možda mogli ustvari čak i pomoći.

Radoslav Golac, dipl. socijalni radnik, Sindikat državnih službenika

Ako mogu, mala replika samo kolegici iz Sociusa. Društvo socijalnih radnika vam je zbog neaktivnosti ustupilo prostor u kojem vi sada djelujete.

Ksenija Gmajnički, dipl. socijalna radnica, Centar za socijalnu skrb Peščenica

Imam iskustva u radu i u nevladinim i vladinim organizacijama. Radila sam u Crvenom križu, zatim u bolnici "Vrapče" i u nevladinoj organizaciji na projektu, tako da imam neku svoju kronologiju i drago mi je što su studenti organizirani. Imala bih prijedlog za buduće Društvo socijalnih radnika, jer sam za to prilično zainteresirana. Da se javim potakla me kolegica zbog onog da socijalni radnici ne pišu. Ja sam jedna iz one grupe koja je pokrenula žensku grupu da opiše praksu socijalnog rada i tako pomogne budućim kolegama da se snađu - gdje će što će, itd. - jer mislim da ima puno prakse i drago mi je što čujem od ovdje prisutnih da oni nešto rade. Voljela bih kad bi i Ministarstvo i Fakultet

organizirali ponovo jedan skup na kom bi se ovo, što se u tom razdoblju između skupova napravilo, i opisalo, jer mislim da socijalni radnici znaju pisati, a ne samo raditi. Inače se kaže da su strašno velike pčelice koje puno rade, a malo pišu. I još mislio da bi Društvo socijalnih radnika trebalo biti sastavljenotako da svaka generacija ima nekog svog predstavnika. Mislim da imamo jako puno kronologije i da se puno stvari dešavalo, da svaka generacija nosi nešto svoje, pa da pa da je dobro da bude podjednako prisutnih sviju, jer mislim da tako možemo stvoriti neku novu kvalitetu i podići našu struku na neku višu razinu. Mislim da mladi imaju puno poleta, a stari iskustva, pa da se to spoji. Eto toliko sam htjela reći na tu temu.

mr. sc. Nino Žganec, Studijski centar socijalnog rada

Budući da sam sudjelovao u organizaciji, ne bih želio da ostane nekakva mrlja u vezi sa studentima, jer se s Andrejom jako dobro znam. Htio bih joj reći da mi postojimo zbog vas, a ne vi zbog nas, to je jasno samo po sebi i da je kriterij za pozivanje ovdje bio ime i prezime - tako smo išli - budući da ja znam da si ti član Sociusa, ti si, eto predstavnik i dobro je da si tu i da studentima odnosno Sociusu, preneseš što se ovdje događa.

mr. sc. Mirjana Dobranović, dipl. socijalna radnica, Društvo amputiraca i paraplegičara grada zagreba

Moram reći da su Društvo paraplegičara i amputiraca i Socius i prošle godine izuzetno dobro surađivali i da su članovi Sociusa zaista pomagali studentima-invalidima u ovoj našoj nevladinoj organizaciji. A sada jedan mali prijedlog. Ksenija je predložila nešto jako dobro i mislim da se Ksenija kao mladi socijalni radnik mora uključiti u ovu grupu inicijativne skupine za osnivanje Udruge socijalnih radnika. Pa bih, ako mi dozvolite, predložila da uz predložene u inicijativnoj skupini bude i Ksenija Gmajnički.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Evo vidite kako smo djelotvorni. Ako mi dozvolite, mislim da smo iscrpli raspravu, iako bi bilo još puno toga za reći, što smo pokazuje da se moramo sastajati češće i razmjenjivati misli i iskustva. Budući da će i izlaganja i rasprava biti tiskane i da će Organizacijski odbor imati vremena sažeti smisleno i lijepo zaključke ovoga skupa, dozvolite mi da ipak improvizirano izvučem glavne misli današnjeg skupa. Mislim da je rasprava bila izuzetno konstruktivna i da bismo za struku, ako provedemo ovih nekoliko zaključaka koji su udarni koje ću sad nastojati naglasiti, postigli jako puno. Prvi od zaključaka je da se studij sadržajno prilagodi, budući da smo raspravljali zapravo o obrazovanju socijalnih radnika. U budućnosti se, dakle, treba prilagoditi novim potrebama, novim okolnostima djelovanja socijalnog rada. S tim u vezi najvažniji prijedlog je osnivanje postdiplomskog studija na Studiju. Dakle, treba učiniti sve, objediniti snage i Ministarstva, i Studija, i svih onih koji mogu formalno i neformalno, jer se stvari nekad lakše riješe neformalno, i pridonijeti što bržeme funkcioniranju postdiplomskog studija socijalnog rada jer je on pretpostavka i kvalitetnijeg dodiplomskog obrazovanja. On će omogućiti zapravo regrutiranje novih snaga u tom dijelu nastave. Nadalje, mislim da je druga najnaglašenija potreba osnivanje Udruge. Iako se s tim osnivanjem nešto i pokušalo, mislim da je najbliže istini da Udruhu trebamo osnovati od početka u najkraćem mogućem roku. U tu svrhu

predložena je inicijalna grupa koju čine: gospoda Jelena Brajša (mislim da je grupa stvarno spoj onog što je netko rekao iskustva i mladosti i da ima neke šanse, bar se meni tako ovog trenutka čini), Vjekoslava Boroša, Mirjana Dobranović, Ksenija Gmajnički, Nino Žganec i Ana Balaband. Još imate šansu da inicijalnu grupu promijenite, dopunite ili s njom nešto učinite.

prof. dr. Vlado Puljić, predstojnik Studijskog centra socijalnog rada

Netko je treba sazvati.

mr. sc. Mirjana Dobranović, dipl. socijalna radnica, Društvo amputiraca i paraplegičara grada Zagreba

Predlažem da se inicijalna skupina odmah večeras sastane, da ostanemo 5 minuta, da se dogovorimo, da budem operativni.

Ana Balaband, dipl. socijalna radnica, načelnica u Ministarstvu rada i socijalne skrbi

Može, ovdje, odmah, ja se slažem. Nadalje, kad je govoreno o obrazovanju, naglašena je i potreba permanentnog obrazovanja svih zaposlenih djelatnika, dakle jedna sustavna edukacija. Međutim, ja bih tu dodala da bi trebalo sustavno voditi i evidentirati. Dakle, mislim da moramo napraviti određenu inventuru u djelatnosti, popisati što je tko završio, tko su nam raspoloživi resursi, tko može educirati, tko je samo educiran za sebe i da na taj način iskoristimo one snage i ona sredstva, koja su, na kraju krajeva u ljude uložena, jer su ljudi najvažniji resurs. Nadalje, rekli smo da je nužno povezivanje socijalnog rada sa svijetom i međunarodno afirmirati socijalni rad. Ovaj zaključak nije razrađen, mislim da se na tom području da mnogo toga učiniti, da mnogi od nas imaju na različite načine doticaja sa svijetom i da je jedna od pretpostavki funkcioniranje Udruge da bude formalno tijelo koje bi surađivalo s nekim tijelima u inozemstvu. Međutim, do tada je jednako tako moguće i nadalje dovoditi strane stručnjake, i nadalje upućivati što veći broj naših ljudi na studijska putovanja van, jer mislim da od toga može biti samo koristi za njih i za djelatnost.

Sljedeći zaključak: rečeno je da je potrebno, dakle, da na neki način postoji povezanost socijalnog rada unutar socijalne skrbi, međutim da je nedostatna povezanost i da su izgubljene sve kolege, koje rade izvan tog sustava, bilo da se radi o privredi, obrazovanju, pravosuđu ili drugim sustavima. Mislim da je upravo ta njihova, na neki način isključenost, dovela do toga da je njih u tim sustavima svakim danom sve manji broj. Uistinu to moramo napraviti. Ponovo se vraćam na Udrugu i nama se uistinu stvari vraćaju i vrte oko Udruge koja bi morala zastupati interese struke i u tim područjima. Ono što sam uspjela još na brzinu izdvojiti kao jednu od stvari koja nije posebno rečena, ali se provlačila kroz rasprave, a mislim da je naročito naglašena u ovom neformalnom dijelu u kojem se pokazalo da si međusobno imamo strašno puno toga za reći - je potreba redovitog okupljanja i redovitog sastajanja. Dakle, barem jednom godišnje organiziranja, makar u jednom danu. Danas se činilo - jedan dan je malo - međutim, u jednom danu se ipak puno toga da dogovoriti i reći. To su one točke koje su se meni ovog trenutka u kratkom vremenu činile kao ključne za zaključke ovog dana. Naravno, kad prodemo sve rasprave i sve diskusije, možda ćemo naše zaključke i proširiti, a naravno da ćemo ih sistematizirati puno bolje od ovoga.

Svi ste vi naglašavali da se zapravo socijalni rad nedovoljno afirmirao tijekom rata, zapravo da je dao daleko veći doprinos nego što se to iskoristilo, da su se priznanja možda i davala pojedincima, međutim da ukupnost profesije kao takve u javnosti nije dovoljno naglašena. Upravo to je bio jedan od razloga da smo tijekom priprema za ovaj skup predložili da učinimo sve ono što je formalno potrebno da bi delegacija socijalnih radnika bila primljena kod predsjednika Republike. U sklopu tpg posjeta bi se naglasilo sve ono što je struka doprinjela i značaj koji je ona imala tijekom proteklog razdoblja. Ali bi se naglasilo i ono što se od te struke u budućnosti očekuje, jer mislim da se očekuju ako ne veće, a ono složenije, daleko složenije zadaće u ovom poslijeratnom razdoblju, kada problemi postanu sasvim drugačiji, ali ne i manji. Taj prijedlog je prihvatio naš ministar. Koliko je taj susret moguć, kada će biti moguć, to vam stvarno ne mogu reći.

prof. dr. Vlado Puljiz, predstojnik Studijskog centra socijalnog rada

Mislim da ne treba velikih riječi na kraju. Sve je rečeno. Mislim da je s moje točke gledišta skup uspio. Postojao je strah kako će to sve proći (kasno je, božićni praznici, gužva je, itd., vrijeme nije dobro), kako ćemo to pripremiti. Međutim, evo sad na kraju, ja osobno mogu reći da sam jako zadovoljan ovim što je danas ovdje rečeno i što ću ponijeti sa sobom. Osnovni cilj je bio, kako sam rekao na početku, da se eto međusobno informiramo o tome što je problem, što bi trebalo napraviti, koje su točke sada ključne da bi ova struka, da bi Studij, pa konačno i Ministarstvo, napravili jedan korak naprijed. Mislim da su ovi zaključci vrlo dobri i da ako realiziramo makar 50% toga - a hoćemo - onda smo stvarno ispunili cilj ovog sastanka. Zahvaljujem vam i svima Vam čestitam, želim sretan Božić i Novu godinu. Hvala.

Marijan Pokrajčić, pomoćnik ministra, Ministarstvo rada i socijalne skrbi

Pa evo, na kraju da kažem nekoliko riječi. Naime, ja bih se htio svima vama zahvaliti na suradnji - sad će gotovo dvije godine otkad sam došao na ovo mjesto pomoćnika ministra rada i socijalne skrbi. I zaista sam na svakom mjestu isticao doprinos socijalnih radnika u Domovinskom ratu, a i nakon Domovinskog rata. Zaista se radi o jednoj vrlo složenoj djelatnosti i vrlo teškoj djelatnosti. Nas očekuju zaista krupni poslovi i krupni zadaci. Napravili smo mnogo toga, međutim sad dolazi reorganizacija sustava socijalne skrbi. Dakle, organizacija centara, a onda i ustrojstvo Ministarstva rada i socijalne skrbi. To su vrlo složeni i teški poslovi. Nadam se da ćemo postaviti sustav još funkcionalniji nego što je to bio do sada. Meni je bilo zadovoljstvo i čast raditi s vama, jer se, svugdje i stalno to ističem, ponosim vašim radom. Normalno je da u tom radu bude i određenih problema i da se nekad u socijalu dogodi i ono što mi ne bismo željeli. No, kažem, to je vrlo težak posao i normalno je da se susrećemo i s mnogim problemima. Vjerujem, jer imam uz sebe vas, da ćemo sve zadatke koji su ispred nas, a koji su zaista teški, nekako riješiti. Svi oni prognanici i izbjeglice, koji izgube taj status, pokucat će na naša vrata, vrata centara socijalne skrbi. Tu od vas očekujemo zaista punu potporu. Ja vjerujem u vas, da ne vjerujem, ne bih ni bio ovdje, ne bih se ni prihvatio ovoga posla. Pred nama je Božić, vrijeme koje nam treba donijeti snagu da bismo mogli sve te poslove, sve te zadatke izvršiti u narednoj godini. I zbog toga vam želim sretan Božić i blagoslovljenu novu 1998. godinu. Hvala lijepa.